

ГОД VIII

САКАВІК - КРАСАВІК

№ 59

1954 г.

БОЖЫМ ШЛЯХАМ

ДВУМЕСЯЧНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАЕ РЭЛІГІЙНАЕ ДУМКІ

ЦУДАТВОРНАЯ ІКОНА
МЕНСКАЕ МАШ БОЖАЕ

BOŽYM ŠLACHAM
(SUR LA VOIE DIVINE)

BULLETIN RELIGIEUX BIELORUSSIEN BIMESTRIEL
Année VIII. N° 59 Mars-Avril 1954

51, rue des Sts-Pères — PARIS · VIe

Перадплата «Божым Шляхам» на 1954 г.		
	За адзін нумар	На гол
Францыя	60 фр.	350 фр.
Англія	1 ш. 10 пэн.	8 шыл.
Аргэнтына	2 пэз.	10 пэз.
Аўстралія	2 ш.	10 шыл.
З. Ш. А.	20 цэн.	1 дал.
Бэльгія	8 б. фр.	50 б. фр.
Данія	1 д. кар.	6 д. кар.
Канада	20 цэн.	1 дал. 20 ц.
Нямеччына	80 пф.	5 н. м.
Швэція	1 ш. кар.	6 ш. кар.

Грошы слапь на адрасы:

У ФРАНЦЫІ:

Chèque Postale : Paris c. 6287 44
R. P. Horosko Leo 95, rue de Sèvres,
PARIS VIe.

У АНГЛІІ:

Rev. dr. C. Sipovic, Marian House, Holden Avenue, LONDON N. 12.

У АРГЭНТЫНЕ:

Asociacion Bielorusa en la Argentina C. Coronel Sayos 2981.
4, de Junio, Buenos Aires.

У АЎСТРАЛІІ:

Mr. Jackievitz Donat, 60, Fisher Str.
East BRISBANE. Q-l'd.

У БЭЛЬГІІ:

M. l'Abbé Czerniański François, Michelse 202. LOUVAIN.

У НЯМЕЧЧЫНЕ:

Dechant Michael Moskalik. Konto, № 135259,
P. Sch. A. Hannover.
in Goslar,

3 беларускае народнае мудрасьці

Ехаўшы бачком, ні з кім не зачэпішся.
Ён за пяць грошаў пехатою вош да Смаленску пагоніць (Аб скнэры).

Жаба квокча, сваёй балота хваліць.

Жаласьнікаў многа, да памоцнікаў мала.

Жартаваць вольна, ля не калоць больна.

Жонка ня лапаць, з нагі ня скінеш.

Жудзе бядзе ня помач.

Жыві добра з людзімі: з добрымі для дабросці, а з ліхімі для злосці.

Жыві проста, пражывеш гадоў со ста.

Жыві так, каб другім было добра з табою, а табе з імі.

Жывому чалавеку ўсяго патрэба.

КНІЖКІ ДА НАБЫЦЬЦЯ.

У Беларускіх Каталіцкіх Місіях у Лёндане і Парыжы можна купіць наступныя беларускія кніжкі:

Друя В. — Ты і яна. 250 фр — 6 шыл.
а. Л. Гарошка — Душа 40 фр. — 1 шыл.
а. Л. Гарошка — Паходжанье чалавека 20 фр. — 10 пэн.

а. Л. Гарошка — Св. Еўфрасіня — Прадслава Полацкая 150 фр.— 4 шыл.

Г-і Я. — Казкі № 2 — 30 фр. 15 пэн.

Г-і Я. — Казкі № 3 30 фр. 15 пэн.

Равенскі М. Арсеньева Н. — Магутны Божа. Песня з нотамі. — 5 фр. 3 пэн.

Народная казка — Музыка і чэрці 40 фр. 1 шыл.

Сяднёў М. — Цень Я Купалы 30 фр. 15 пэн.

Каваль П. — Беларусь у датах, ліках і фактах (друг. выд.) 450 фр. — 13 шыл.

Змагар А. — Случчакі-Апавяданьне—100 фр. 2 ш.

Змагар А. — Рэпка-казка — 30 фр. 15 пэн.

Малітаўнік «Божым шляхам» 80 фр. 2 шыл.

Малітаўнік «Holas Dušy» 200 фр. 5 шыл.

Камплект часапісу «Божым шляхам» за мінулыя гады 2500 фр. — 2 ф. і 10 шыл.

M. Bahdanovic — Weissruthenischer Heimat. Lyrik — 50 фр. 2 шыл.

Звяртакца на адрасы: У Францыі:

R. P. Horosko Leo, 95, rue de Sèvres. Paris VI.

У Англіі: Rev. dr. C. Sipovic, Marian House, Holden Avenue, LONDON N. 12.

У Нямеччыне: Weissruthenischer Caritasdienst in Deutschland. (20b) Goslar/Harz, Sommerwohlenstrasse 1 A.

Жыцьцё да жыцця ня прыходзіцца, як чалавек да чалавека.

Жыцьцё, як дарога; прасі Бога.

За аднаго вучонага дзесяць нявучоных даюць і то не бяруць.

За аднаго разумнага сто дурняў даюць, да іх браць ня хочуць.

За баліваньнем съследам ходзіць галадаваньне.

Забіла-б баба лося, каб удалося.

Забыўся аб Богу і Бог аб ім забыўся.

З адважным добра і ў лес ісьці.

За дабро дабром плаціць трэба.

З адным Богам на сто ворагаў.

За камаром не ганяйся з тапаром.

БОЖЫМ ШЛЯХАМ

Год VIII.

САКАВІК-КРАСАВІК

№ 59

Вялікодны настрой

Ці варта гаварыць аб вялікодным настроем паслья Вялікадня? Бязумоўна што так! Гэтую думку мае на ўвесь і Царква, калі сівятаваньне Уваскрасенья Хрыста прадаўжае праз цэлы тыдзень, а ў далейшым яшчэ мае ў некаторых абразах пасльясівточныя службы аж да серады перад Ушэсьцем, калі ўласціва адбываецца служба «адданьня Пасхі».

Варта часта пераносіцца думкаю да гэтага найбольшага хрысціянскага сівята і чэрпаць з яго ўсё тое багацьце ласкаў, якія адтуль выплываюць. А гэтае багацьце навычарпальнае і даступнае кожнаму верніку. У цэркавах усходняга абразу гэту даступнасць выказваецца вобразна цікавым звычаем, што праз цэлы вялікодны так званы съветлы Тыдзень увесь час астаюцца адчыненымі ўсе дзіверы ў іконастасе і ўсе багаслужэньні маюць выключна радасны характар. Калі сучаснае жыцьцё нам прыносіць мала радасных хвілінай, дык як-ж не звязтатаца да крыніцы навычарпальнае радасці, да сівята Уваскрасенья Хрыста? Як не карыстаць з таго нябеснага дару, які сам Бог пасылае людзям праз Святу Царкву?

Найглыбейшаю асноваю сапраўднае радасці ёсьць нутраны, духовы настрой чалавека. І якраз да вытварэння такога настрою можна знайсці непахісныя асновы ў факце ўваскрасеньня Хрыста.

Трэба сабе толькі ўсведаміць сапраўдны сэнс сівята Уваскрасенья Хрыста, каб убачыць відавочна, якую радасць яно можа дап'яць. Трэба звязнуць увагу на самы зьмест сівята, а не на суправаджальная хатнія звычайі. Гэты мамэнт неабходна падчыркнуць, бо ў сучасным зматэрыйлізаваным съвеце неадзін нават шчыры вернік па прывычы звязтатае больш увагі на чыстую настыну стол, на чистую вопратку, гасціяваньне, як на самы зьмест сівята. Гэткім чынам ўсё тое, што толькі прынагадна суправаджает сівята, каб выказаць нутраны вялікодны настрой, займае першае месца, а істонак з самога сівята йдзе ў цену, калі ў сапраўднасці павінна быць наадварот.

Першае месца заўсёды належыцца найважнейшаму, а ў съвяце Уваскрасенья Хрыста найбольш істотным ёсьць тое, што гэта ёсьць сівята, калі Христос адчыніў дзіверы раю, даканаў збаў-

лењыня людзтва з няволі граху. Гэта сівята, у якім выявілася бязъмежная Божая любоў да людзей і выявілася, што яна перамагае злобу, што цярпеньню будзе канец.

Нашае жыцьцё не канчаецца тут на зямлі; яно тут толькі пачынаецца, прайходзіць час пробы, каб заслужыць на вечнае щасльце ў небе. Хрыстос цярпеў — і мы мусім цярпець, але Хрыстос уваскрес і мы уваскросьнем. І што паслья гэтага могуць знацыць хвіліны цяжкасцяў у дачасным жыцьці? Нічога! Сьведамасць таго, што цярпеньне ёсьць толькі дачасным і пераходным зъянвішчам для тых, хто захоўвае Божыя прыказаніні, дае нязломную силу пераносіць усе дачасныя бядоты, усе навыгоды, якія скіляючы на дол галавы.

Старацца, каб на Вялікдзень мець чыстую во-пратку, гэта добра, але пры гэтым забыцца ачысьціць сваю душу ад граху нага бруду, ёсьць проста супірэчным самому сэнсу сівята. Добра на Вялікдзень мець чыстна застаялены стол, але насыціць толькі смачнымі стравамі жывот, а забыцца аб страве для свае души, абелікі сівята. Добра на Вялікдзень мець чыстую сівяту спасіцьця, але насыціць толькі сівятым Прычасцю — гэта крайне неразумна. І што вартае старанье аб добрым прыняцьці госьціяў, калі ня прыймеш у сваё сэрца найбольшага Госія — эўхарыстычнага Хрыста, свайго ўкрытага Бога і Валадара сусвету??!

Калі хто па сапраўднаму адсвяткуе Вялікдзень, дык для яго съвяточны настрой трывае вельмі доўга. Калі-ж хто дзеля нейкіх уважлівых прычынаў ня змог адсвяткаваць гэтага сівята, дык мае нагоду зрабіць гэта праз увесь пасльяточны час, які Каталіцкая Царква прадаўжае аж да Сёмухі.

Хто ня ведае, як важным дзейнікам у жыцьці ёсьць радасць! А шчырую радасць дае чалавеку чыстае сумленыне, тады як грэх уносіць у душу чалавека мярцьвечу. Таму грэшнікі стараюцца шукаць радасць рознымі штучнымі і часта грэшнымі способамі, спрычыняючы тым самым яшчэ горшее абцяжаньне свайго сумленія. Ёсьць толькі адзіны способ адцяжыць і ачысьціць сумленыне — гэта шчырая сівята Споведзь — яна ня толькілечыць раны спрычыненія грахом, але і адраджае духове жыцьцё і дае шчырую радасць. Вось таму і вымагаецца, каб перед тым

як сесыці за вялікодны стол, перш выспаведаца, адрадзіца духова.

Якраз у часе сьвяткаваньня Вялікадня ў прыродзе можна бачыць мноства сымбаляў адраджэння; тады расыліны прабуджаюцца ад зімовага сну, прабуджаюцца так-жа і тыя жывёлы, якія ўзімку спалі; вяртаюцца з выраю птушкі, каб уславіць сваім сыветам прыход новае вясны. У звязыні веснавога сонца радасна ўсміхаецца зямля, убіраючыся ў новыя кветкі і сутучна з ею можа радасна ўсміхацца той, што годна адсьвяткаваў сьвята Уваскрасеня Хрыста.

ІСУС ХРЫСТОС

Што значыць імя ІСУС? Што — ХРЫСТОС? Слова Ісус паходзіць ад гэбрейскага слова Ёшуа, што значыць Збавіцель, а Хрыстос — гэта грэцкае слова *χριστός*, што азначае Памазаны.

Сваё імя Ісус атрымаў з волі Айца Нябеснага яшчэ перад народжаньнем. Арханёл Гаўрыл падчас дабравешчаньня казаў Марыі: «Ня бойся, Марыя, бо ты зачнеш у лоне і народзіш Сына і назавеш Яму імя: Ісус» (Лук. I. 31). Падобна кажа і эвангэліст Матэй (1, 21).

Св. Бэрнард кажа: «Ісус насіў імя поўнае значэння і выразылівасці». Гэта значыць, што самым сваім іменем Ісус выказаў ту ю місію, якую ён меў выкананы: даць збаўленыне съвету.

Апостол Павал у лісьце да жыдоў так пераказваў зварот Хрыста да Бога-Айца: «Уступаючи ў съвет так казаў: ахвяраў і дараў Ты не захацеў, але цела Мне падрыхтаваў. Цэлапаленыні за грахі Табе не падабаліся. Тады Я сказаў: Вось іду, як на пачатку кнігі напісаны аба Мне, каб чыніць, Божа, волю Тваю» (Жыд. X, 5-7). Гэтымі словамі апостол выказаў настрой Ісуса Хрыста ў самую хвіліну Яго ўцелаўлення. Гэта была ахвяра Хрыста з Самога Сябе. Ён на пачатку ўцелаўленыне злажыў сябе на аўтар як цэлапальную ахвяру толькі думкаю, сэрцам, пастанаўленьнем, а даканаў яе чынам на крыжы ўканцы туземскага жыцця.

Выкананыне свае збаўчае місіі Ісус зьдзейсніў з радасцю. Псальмапевец бачучы наперад гэты мамант, піша: «Цешыцца, як волат, што кінуўся прабегчы свой шлях» (Пс. XVIII, 6). Гэтым волатам тут ёсьць сам Ісус Хрыстос. Радасць вялікая была ў Яго сэрцы, бо вялікую цэлапальную ахвяру з Сябе Самога меў прынесыці ня з прымусу, але з любові да свайго Нябеснага Айца і да людзей. Дзе любоў, там заўсёды радасць нават у найбольшых цярпенях, цяжкасцях, катаванях, съмерці на крыжы, на каstry!

Ісус Хрыстос прыйшоў даць задосыцьчыненіе свайму Нябеснаму Айцу за грахі ўсяго людзтва, таму і кажа прарок Ісаія: «Госпад узлаўжы на Яго бясчынствы ўсіх нас» (Іс. LIII, 6).

Ведаючы, як зганьблены, патаптаны грубаю сі-лаю ды подступамі, замучаны Хрыстос, уваскрас у славе і велічы, каб даць магчымасць усім людзям асягнуць вечнае шчасціце — мы йдзём да Яго, каб удзельнічаць у Ягоным вечным шчасці, ідзём праз усе цяжкасці і перашкоды і ўжо самая съведамасць таго, што йдзём добрым шляхам, дае магчымасць перажываць у дачасным жыцці хвіліны няўымоўнае радасці.

а. Леў

Таму Ісус Хрыстос і цярпеў не за кагосяці аднаго з нас, але за кожнага паасобку і за ўсіх разам. Таму і цярпеныні Яго былі бязъмежныя. Той-жэ прарок Ісаія аб цярпячым Ісусе кажа: «Няма ў Ім ні хараства, ні прыгажосці... Ён быў зранены за нашыя бясчынствы і скрышаны за нашыя злочыны» — цэлая 53-я глава прысьвечана апісанью Ісусавых цярпенняў, і гэта прарок рабіў не як прости пісьменынік, але з натхненія Святога Духа.

Усе ўчынкі, намеры і думкі, кожны рух Ісусавага сэрца паходзілі ад Боскага асобы ў Ім (святая і непамыльная вера вучыць нас, што ў Ім была адна Асoba, але з дзіўюмі натурамі: боскай і людзкай) і таму мелі бязъмежную вартасць. Дзеля гэтага Ісус мог збавіць съвет нават найменшым сваім актам; даць поўнае задосыцьчыненіне свайму Нябеснаму Айцу за нашыя грахі. Аднак у сваёй бязъмежнай любові ён прыняў цяжкія цярпеніні, каб мы ўбачылі, як ён нас любіць і стараліся любіць Яго такою-ж любоўю і гэтак-ж любіць сваіх бліжніх.

Сваім бязъмежным цярпеннем і сваю любоўю Хрыстос выслужыў нам збаўленыне, вечнае жыццё ў нябесным шчасці. Што-ж тэта заслуга наагул? Гэта права да заплаты і нагароды. Пасля таго, як Хрыстос цярпеў і памёр за нас на Крыжы, як наш Збавіцель, мы маем права да неба, да вечнага шчасця, да радасці агляданьня тварам у твар Трыадзінага Бога на векі вечныя.

Але як? На якой аснове Хрыстос мог тэта зрабіць, калі мы ведаем, што асoba сваім дзеянінімі заслугоўвае нагароду перадусім для сябе? — А на той аснове, што Хрыстос прыйшоў на гэты съвет не як прыватная асoba, а як галава ўсяго людзтва, як другі Адам, для збаўлення і адраджэння людзтва. І як праз першага Адама, галаву людзтва па прыродзе, першародны грэх перайшоў на ўсіх людзей, так праз другога Адама, Ісуса Хрыста, галаву людзтва па Божай збаўляючай ласцы, даеца кожнаму з нас збаўленыне і жыццё ў сілу Хрыстовых заслугаў, калі мы іх

не адкідам, але прыймаем з вераю, надзеяй і любоўю ды стараемся карыстаць з багацця новага надпрыроднага съвету, данага нам на заўсёды. Таму і піша апостол Павал: «Калі мы, будучы ворагамі, памірліся з Богам праз съмерць Яго Сына; то тымболыш паміршыся, мы збаўляемся ў жыцці Ягоным. Ды ня толькі гэта, але і хвалімся Богам праз Господа нашага Ісуса Хрыста, праз Якога мы сёньня атрымалі прымірэньне.. Дзеля гэтага, як праз аднаго чалавека грэх увайшоў у съвет, і праз трэх съмерць, гэтак і съмерць перайшла на ўсіх людзей, бо ў ім усе зграшылі... Але ня так як правіна гэтак і дар ласкі. Бо калі праз аднаго памерлі многія, дык шмат больш ласка Божая і дар ласкі аднаго чалавека, Ісуса Хрыста, аплывае багаццем для многіх» (Рым. V, 10-15). Крыху далей гэтую думку апостол выказвае яшчэ ясьней: «Як праз непаслухмянасць аднаго чалавека шматлікія зрабіліся грэшнікамі, так і праз паслухмянасць аднаго шматлікія зрабіліся праведнымі» (Рым. V, 19).

Адгэтуль ясна відаць, што ўсё багаццё надпрыроднага жыцця, якое цяпер маем, ўсё гэта выплывае ад Ісуса Хрыста ў сілу Яго бесканечных заслугоў. І тое, што чыніць Ягоныя заслугі бясконачна вартаснымі перад Нябесным Айцом, а перад съветам нязъмерна прыгожымі, дык гэта Яго свабода і любоў, з якімі Ён для нас цярпеў і аддаў сваё жыццё. Там німа заслугоў і німа задавальнення, дзе пануюць прымус, гвалт і няволя, таму ў сів. Пісаныні падчыркаваецца, што Хрыстос зыйшоў на зямлю дабравольна: «Вось іду... чыніць, Божа, волю Тваю» (Жыд. X, 7).

Людзі ад вякоў мелі съведамасць, што за свае грахі неабходна перапрасіць Бога і выяўлялі гэтае перакананье, прыносячи Богу розныя ахвяры. У старым Запавете ў ахвяры складалі розныя расыліны, плады палёў і садоў ды розныя жывёлы.

ІКОНА — АБРАЗ

На старонках беларускае прэсы нярэдка адну і ту ю самую рэч называюць рознымі імёнамі. Не ўвайходзячы ў тэарэтычныя разважаныні што да гэтага зьявішча, варата выясняніе хоць адзін канкрэтны выпадак, каб прычыніца да зменшання непажаданых моўных разьбежнасцяў.

Ня так даўно некаторыя чытачы звяярнулі ўвагу, чаму адну і ту ю самую рэч адны называлі іконаю, і другія абразом?

Ёсьць дзве галаўнейшыя прычыны такое разьбежнасці ў назовах. Першая — што некаторыя самую ікону ўважаюць за нешта тыпічна расейскае, а тым самым і ў слове «ікона» ідчуваюць якісці расейскі пах, таму і выяўляюць нахіл унікаць яго ў беларускай мове. А другая — гэта нязнаныне розніцы між іконаю і абразом. Цяпер,

Але таму, што ніякая ахвяра з сатвóраных речau і ютотау юя была суразъмерная да таго, каб задосьцьчыніць за зынявагу Бога· учыненую грахом, дык яны не маглі замасыць прорвы, якую ўчыніў грэх між Богам і чалавекам і калі нават гэтыя дробныя ахвяры прыносіліся часта людзьмі з нячыстым сумленнем, дык Бог вуснамі прарока казаў: «Недаспадобы Мне прыношаныні з рук ваших. Но ад усходу сонца да заходу будзе вялікае Маё Імя між народамі і на ўсякім мейсцы будуць прыносяць і ахвароўваць Майму Імені чистую ахвяру» (Малахія, I, 10-11). І гэтаю чыстаю, вялікаю і съвятою ахвяраю за людзтва стаўся Ісус Хрыстос.

Як кожная ахвяра вымагае съвятара, для яе выканання, таксама і найвялікшай з усіх ахвяraў — Ахвяра Збавіцеля вымагала съвятара і прытым съвятара найбольшага, боскага. І гэтым боскім съвятаром ёсьць сам Ісус Хрыстос. Таму і называецца Ён — Памазаным, або Памазанікам, бо ўжо ў часох старога Запавету памазаныне съвятым алеем належала да абраду пас্বячэння ў съвятары. Ісус, як съвятар для прынясеньня боскага ахвяры быў памазаны Духам Святым у часе свайго ўцелаўлення.

З Хрыстовых заслугоў і збаўчых ласкаў нам трэба карыстаць з глыбокай вераю, моцнаю надзеяю і гарачаю любоўю, каб самымі стацца падобнымі нашаму вялікаму ўзору — Ісусу Хрысту. Господ Бог вымагае ад нас гэтага, бо Ён нас «прызначыў, каб сталіся падобнымі да вобразу Сына Яго» (Рым. VIII, 29). І ў асяганыні гэтага падабенства будзе нашае збаўленне, наша вечнае шчасце, як кожнага паасобку, так і ўсіх агулам, а тым самым і нашае дарагое бацькаўшчыны Беларусі.

а. Я. Тарасевіч

каі публікуеца сьпіс цудатворных беларускіх іконаў, неабходна так-жа выясніць і тэрміналёгію для іх азначэння.

Слова «ікона» ёсьць грэцкім словам εἰκὼν у стараславянскай вымове і яно сёньня ўжываецца даслоўна ўва ўсіх літаратурных мовах съвету, як іншамоўнае слова грэцкага паходжання. Тым самым і ў расейскай мове яно ёсьць толькі іншамоўным словам.

Беларускае слова «абраз» ёсьць дакладным і добрым перакладам грэцкага слова εἰκὼν і таму, калі яго ўжываецца замест слова ікона, дык гэта як будзе ніякай памылкай, але ў некаторых выпадках мова можа шмат траціць на сваёй дакладнасці. Да таго слова «абраз» як ёсьць выключна беларускім, бо ў расейскай може ёсьць

«образ» і ў польскай «obraz». Падобна і ў іншых мовах, ёсьць адпаведнік да гэтага слова, а калі яны яшчэ ўжываюць слова «ікона», дык гэта тamu, што яно служыць да азначэння асаблівага абразу, для якуга нельга знайсці больш адпаведнага слова, як гэтае агульнапрынятам значэнні.

Агулам абразом называецца кожны твор выяўленчага мастацтва так сьвецкага, як і рэлігійнага. Але калі трэба дакладней азначыць творы мастацтва, дык тады ўжываецца больш дакладная тэрміналёгія, якая ўдакладнівае зъмест, тэхніку і стыль абразу. І так паводля зъместу абразоў разрозніваюць: партрэты, краявіды, груповыя сцэны, натюрморты і рэлігійнага зъместу; паводля тэхнікі — іконапіс, мініяцюры, акварэлі, графіка, пастэлі, фрэскі і інш.; паводля стылю — іконы, малюнкі розных школаў: клясыкі, рэнэансу, бароко, мадэрны; карыкатуры і інш.

З гэтага кароткага і сухога пералічэння можна бачыць, што ікона — гэта абраз рэлігійнага зъместу намаляваны паводля спэцыяльнай тэхнікі і мае сваесаблівы стыль. І стыль ёсьць найбольш характэрны для іконы як такое.

Якія-ж характэрныя азнакі стылю іконаў? Гэта ёсьць стыль старога бізантыйскага выяўленчага мастацтва, якое яшчэ ня мела пэрспэктывы і таму абразы мелі плоскасныя харктар. Гэта значыць, што прастор у глыб і далячыню або зусім не азначаўся, або азначаўся толькі сумарычна. Калі-ж у некаторых іконах трэба было абавязкова неяк азначыць прастор дык да гэтага ўжывалася так зв. адваротная пэрспэктыва.

Постаці сьвятых на іконах маюць пераважна франтальную паставу, невялікі зварот галавы да-зваліяўся толькі ў груповых кампазіцыях; гэтым і тлумачыцца тое зъявішча, што вочы сьвятога з іконы заўсёды зъвернены да глядзельніка, ці ён будзе стаяць перад іконай, ці збоку.

Ікона мае заўсёды нейкую ідею, якую выказвае шматлікімі сымбаліямі, дзеля гэтага каб магчы належна ацаніць нейкую ікону, трэба перш яе добра зразумець. Дзякуючы сымбаліям іконапісцы змаглі выказваць розныя пачуцьці сьвятых, захоўваючы заўсёды супакой іхных ablіччаў.

Земскае красы ablічча, рэальнасці, асабістасе

характэрystыкі намаляваных постацяў нельга шукаць у іконах, бо яны маюць на мэце выказаць веліч сьвятасці і веліч вечных ідэалаў і гэта старавіца асятніцца праз надземскі супакой ablіччаў, суроўасць паставаў, раскошную і багатую колернасць і часта праз залатое тло.

На працягу вякоў іконапісны стыль крыху мяняўся, але ня шмат. У VIII веку лютавала ў Бізантыйскай імперыі гэрэзія іконаборства. Тады ў змаганні з гэрэзіям усталена асноўныя вытычныя для іконапіснае тэхнікі і стылю. Тады-ж уда-кладнена каталіцкую навуку адносна пашаны іконаў. У tym часе іконопіснае мастацтва было на-блізілася да дагматызму, дакладна азначаючы зъмест і мэту розных тыпуў іконаў. У гэтай фор-ме бізантыйскае рэлігійнае мастацтва было пашы-рана ня толькі на Усходзе, але і на Захадзе і ў такой форме прыйшло на Беларусь разам з хры-сьціянствам, што якраз у tym часе пачало прапа-каць на нашыя землі.

Ад прыніціцца хрысьціянства да XV в. на Беларусі бізантыйскае мастацтва было амаль уся-уладным. Кажам «камаль», бо нават і ў першых беларускіх мастацкіх творах съедны паважныя упływy беларускага народнага мастацтва, якія характэрныя для злагоджаньня бізантыйскае строгасці ў паставах сьвятых. Калі-ж пачынаючы ад канца XV в. на Беларусь пачаў пранікаць стыль рэнэансу, дык ён ня вышінену бізантыйскага мас-тацтва, але вытварылася цікавае спалучэнне: постаці сьвятых на іконах «зарухаліся», «ажывіліся», зъявілася рэльефнасць ablічча і цела, а праз э-та зъменышлася патрэба сымболікі. Аднак асноўныя рысы іконапіснае мастацтва асталіся.

У навейших часох на Беларусі зъявілася мноства звычайных малюнкаў рэлігійнага зъместу, якія няраз вешаліся на токуці побач іконаў; але гэтыя абразы і абразкі рэлігійнага зъместу лёгка адрозніць ад іконаў.

Дзеля гэтага, калі гаворыцца аб абразох, якія маюць азнакі іконапіснага стылю, і перадусім, калі гаворыцца аб старых цудатворных абразох, якія ў мастацтве агульна называюцца іконамі, дык неабходна і трymацца гэтага назову ў дачы-ненні да іх.

а. Л. Гарошка

Цудатворныя іконы Божая Маці на Беларусі (Працяг)

Забельская. Паходзіць з XVII ст. На іконе Багародзіца забржана на ўесьць рост з Дзіцяткам на руках. Леваруч Багародзіца крыж і сьв. Мікалай, а праваруч апосталы і сьвятыя: Альжбета, Якім і Ганна. Адносна ян пачатку ёсьць цікавы пे-раказ. У часе памору статку ў Стуччыне селяні-ну з в. Забелы зъявілася ў сyne Божая Маці і ка-

зала, каб ён аддаў на ўбой адзінага вала што ў яго яшчэ астаўся, а шкуру каб занёс у Слуцк для намаляваньня іконы. Калі селянін з шкураю вала ўвайходзіў у горад, яго пераняў мастак і, узяўшы шкуру, казаў што ведае, з якім намерам селянін ідзе. Калі ікону павешана ў Забельской царкве, памор спыніўся. Дня сьвяткаваньня ня мае.

Заслаўская. Мяйсцовая традыцыя кажа, што гэта ікона вельмі старая, аж з Х стагодзьдзя і мае звязок з Рагнедаю. Знайходзілася ўесь час у царкве Ражства Багародзіцы ў Заслаўі Менскае акругі. Святкаваньне 8(21) верасня.

Казімерская. Паходзіла праўдападобна з XVII ст. і знайходзілася ў Усьпенскай царкве мяст. Казімераўка ў Меншчыне. За часоў Вуніі там быў манастыр і ў манаstryскай хроніцы былі запісаны цуды ад 1720 да 1764 г. Па скасаваньні Вуніі ікона тайком была зьнішчана. Дня святкаваньня ня мае.

Каложская. Гэта копія Віленскага одзігітрыі, зробленая ў XVII ст. Да 1853 г. яна знайходзіла-

ся ў Каложскай царкве ў Горадні, а калі тая царква часткова абрушилася ў Нёман, ікону перанесена ў Горадзенскі Барысаглебскі манастыр. Святкаваньне 9(22) ліпеня.

Каменская. Знайходзілася ў Прэабражэнскай царкве ў в. Каменка Менскае епархіі. Дня святкаваньня ня мае.

Канковіцкая. Ікона намалёвана на медным лісце. Яе знайдзена на ліпавым дрэве ля Канковізэ ў в. Канковічы каля Петрыкава ды перанесена ў мяйсцовую царкву Ражства Багародзіцы Менскае епархіі. На другім баку меднага ліста намаляваны Нерукатворны Спас. Дня святкаваньня ня мае.

Клецкая. Гэта старая ікона, якая ад няпамятных часоў знайходзілася ў Пакроўскую царкву, а потым была перанесена ў Вацкрасенскую царкву. Калі ў часе швэдзкага вайны швэды былі ўялі ў царкву коні, дык іх не маглі адтуль выгэсіці і пакуль ваутузіліся з конымі надышоў адзьдзел войска Рэчыпаспалітае і зьнішчыў швэдаў. Дня святкаваньня ікона ня мае.

Кодзенская. Знайходзіца ў мястэчку Кодно над Бугам, яе меў туды прывезьці з Рыму князь Мікалай Сапега ў 1620 г. Святкаваньне 8(21) верасня.

Корсунская-Эфэская. Гэта ікона, якую на просьбу сьв. Еўфрасіні Полацкае прыслалі ў Полацк імп. Мануйл і патрыярх Лука. Паводля расейскіх гісторыкаў гэту ікону ў 1239 г. дачка полацкага князя Брачыслава, выходзячы замуж за маскоўскага князя Аляксандра Неўскага, мела перанесыці ў Тарапец, дзе яна і асталася. Нават калісь меў быць съпісаны акт аб перанясеньні. Паводля іншых вестак, запісаных у Кульчицкага, ікону меў забраць галіцкі князь Леў і перанесыці ў Бэльзу, адкуль у 1389 г. яе перанесена ў Чэнстахову, але аб паходжанні Чэнстахоўская іконы ёсьць яшчэ два іншыя пераказы. Святкаваньне 9(22) кастрычніка.

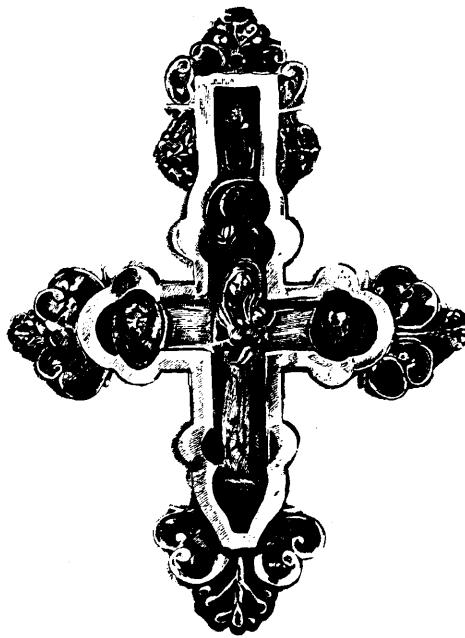
Краснатацкая. Паходзіць з XVI ст. і знайходзілася ў Краснатацкім жаночым манастыры Сакольскага раёну Горадзенскага акр. Дня 7. X. 1877 г. уславілася выцячэннем міра. Святкаваньне 7(20) кастрычніка і на Сёмуху.

Крупецкая. Да 1612 г. знайходзілася ў капліцы каля в. Крупіцы 5 км. ад Менску. Потым была

перанесена ў мяйсцовую Пакроўскую царкву. Уславілася аздараўленьнем шматлікіх хворых. Святкаваньне 1(14) лістапада.

Купятыцкая, яна так-жа называецца **Крыж Багародзіцы.** Гэта невялкі бронзавы крыж, пасярэдзіне якога рэльефна выступае постасць Багародзіцы з боскім Дзіштакам на левай руцэ, а ў канцавінах крыжа выступаюць абрэзы Бога-Айца, Збавіцеля і Багародзіцы бяз Дзіцятка. Знайшла

Лясьнянская ікона Божае Маці

пабудована царкву Усьпення Багародзіцы. Яе заступніцтву заўдзячваюць выбаўленыне ад няшчасціяў падчас швэдзкае вайны і шматлікія аздаўленынні. Святкаваныне 15(28) жніўня.

Мар'янарская. Мяйсцовых пераказ кажа, што цяжка хвораму Ізыдару ў в. Лядцы зьявілася Божая Маці, аздаравіла яго і загадала паставіць на недалёкай горцы крыж і царкву. Ізыдар выканаў загад і ў царкву прынёс ікону, намаляваную на палатне. Каля тае царквы ён пражыў да канца свайго жыцця. Там паўстаў пасёлак, які на чэсьць Багародзіцы названа Марыінай Горкай, потым выбудавана царкву Усьпення Багародзіцы. Дня святкаваныня ікона ня мае.

Менская. Паводле старое традыцыі яе паходжаныне мае сягніц часоў апостала Лукі. Да Х в. яна знайходзілася ў Корсуні. Адтуль яе меў вывезці ў Кіеў сыв. Уладзімер. У Кіяве яна знайходзілася каля 500 гадоў у Дзесяцінай царкве міма частых грабяжоў і разбурэнняў у часе войнаў. Каля ў 1482 г. крымскі хан разбурыў Кіеў, адэін татарскі ваяка садраў з іконы каштоўныя аздобы, а самую кінуў у Дняпро і ад таго часу прац колькі гадоў ня было ведама, дзе яна знаходзілася. Дня 13-га жніўня 1500 г. у Менску на беразе Свіслачы насупраць замку менскіх князёў людзі зауважылі нязвычайнае звязаныне, якое йшло ад іконы. З пабожнасцю знайдзеную ікону перанесена ў царкву Ражства Багародзіцы. Пры tym выяснянена, што гэта была ікона з калішняе Дзесяціннае царквы ў Кіеве. У 1616 г. яе перанесена з Замкавае царквы ў базыльянскую царкву сыв. Духа. Падчас скасаваныня Вуніі гэтая царква была перахрышчана ў Пётра-Паўлаўскі сабор, у якім ікона перажыла часы рэвалюцыі і бяжбожных грабяжоў. Ікона даволі вялікая, паўтара мэтра высоцкая і мэтар шырокая. Святкаваныне 13(26) жніўня.

(Заканчэныне ў наст. нумары)

Грэцкая калегія ў Рыме і Беларусы

(Заканчэнне)

У папярэднім нумары часапісу, на початку гэтага артыкулу імя кардынала першага кіраўніка калегіі падана памылкова: мае быць не Санта Сэвінэ, але Санта Сэвэріна, а для большае дакладнасці варта дадаць, што ўласціва ён называўся Джюліё-Антоніё Сантоніно.

Варта так-жа ўдакладніць, што бібліографічны пяцітомны твор Э. Леграна ёсьць агульны грэцкай бібліографіяй з XVII ст. і толькі трэці том гэтага твору прысвечаны вучням грэцкае калегіі.

Пераходзячы да найбольш цікавячага наспытаўнія: сувязі грэцкае калегіі з Беларусью, распачнём расказ не ад беларусаў, але ад аднаго грэка, які даўжэйшы час жыў і працаваў на Беларусі і Украіне. Называўся ён Пятро Аркудьюс. Паходзіў з абтоку Корфу і ўступіў у калегію сьв. Атаназія ў 1578 г. ды правёў у ёй 12 гадоў, здаваючы тытулы доктара філязофіі і багасловіі, У 1590 г. луцкі лацінскі біскуп Бэрнард Мацеёўскі (будучы кардынал), які вёў пераговоры аб царкоўнай Вуніі, будучы ў Рыме, узяў з сабаю Аркудьюса ў сваю епархію, каб там ён заняўся працаю для падданнія Цэркви. У той час луцкім праваслаўным япіскапам быў Кірыла Тэрлецкі. Ён і Іпацій Пацей потым сталіся найгарачэйшымі прыхільнікамі Вуніі. Абодвух іх ведаў Аркудьюс даўжэйшы час перад Вуніяй і тое знаёмства бязумоўна не асталося бяз наступстваў.

Калі ў 1595 г. япіскапы Пацей і Тэрлецкі ад імя мітрапаліта і іншых япіскапаў складалі ў Рыме прысягу вернасці Намесніку Хрыста, там быў так-жа прысутнім Аркудьюс.. Аднак ён хутка вярнуўся на Беларусь памагаць Пацею, які ў 1599 г. стаўся мітрапалітам. Насамперш Пацей даручыў яму кіраўніцтва брацкай школай у Берасці, але потым хутка перанёс на больш адказнае становішча, кіраўніка «грэцкае» калегіі ў Вільні. Гэтая калегія была спробаю развязаныя балючага пытанаў асьветы для беларускага каталіцкага духавенства ўсіх абраду, каб яно кя было ніжэйшым ад лацінскага. Нажаль Аркудьюс ня доўга затрымаўся ў Вільні і хутка пасъля яго выезду, калегія замерла, але за кароткі час яе існаваныя адтуль выйшаў прынамсі адзін больш ведамы дзеяч, прыяцель і спавяднік сьв. Ёзафата а. Генадзі Хмяльніцкі.

Акрамя ўзгадаваўчаяе працы Аркудьюс пакінуў па сабе паважны съед у палемічнай літаратуре ў абароне Вуніі. У 1600 г. выйшаў у Вільні ягоны твор «Антэрэзіс» — у арыгінале напісаны палаціне, а выданы пабеларуску і папольску. Іншыя ягоны творы былі выданы палаціне ў Кракаве.

Дакладная дата выезду Аркудьюса з Вільні ня-

ведамая, але ўжо ў 1616 г. яго бачым зноў у Рыме, дзе хутка затрымоўваецца настала ў грэцкай калегіі. Няшчасны выпадак робіць яго калектоў на ўсё жыцьцё, пазбаўляючы ўлады ног. Гэта аднак не зламала ягонага духу і ён з тымбольшай энэргіяй бярэцца за пяро, каб служыць справе царкоўнае еднасці. Ён-жа першы напісаў гісторыю грэцкае калегіі (4). Памёр ён у 1633 г.

Іншым грэцкім студэнтам, калегіі сьв. Атаназія, які меў сувязі з Беларусью, быў Нэафіт Родінос. Прауда ягоная сувязі былі кароткімі і пераходнымі. Атрымаўшы асьвету ў грэцкай калегіі і ў Гішпаніі, ён прыехаў на Беларусь, каб атрымаць сьвятарскую сівячаныні з рук каталіцкага япіскапа бізант. абраду. Пры гэтай нагодзе ён астаяўся на Беларусі некаторы час, працаваў над пашырэннем Вуніі і нават цярпеў за яе прасльедаваныне, але ў хуткім часе вярнуўся да сваіх суродзічаў, працујучы ў Грэцыі, Македоніі і Альбаніі.

Аркудьюс і Родінос ня былі адзінокімі грэкамі, што з калегіі ехалі на Беларусь, шмат іншых студэнтаў пайшлі за іхнім прыкладам, але іхня дзейнасць была больш сыціплаю, дык імёны іх не захаваліся.

Некалькі імёнаў

Пераходзячы з чаргі да беларускіх узгадаванцаў калегіі сьв. Атаназія значем ад найвызначнейшага з іх: Дня 3-га лістапада 1599 г. у калегію быў прыняты новы студэнт. Ён пахадзіў з далёкае краіны, якая тады называлася Літва, а цяпер Беларусь. Гэты быў Ян (у манастве Язэп) Вэлямін Руцкі. Нарадзіўся ён у 1573 г. у Руце каля Наваградку. Бацькі Руцкага былі фанатычнымі кальвіністамі, варожа настроенымі да Кatalіцкага Царквы, таму і сына выслалі на навуку спачатку ў пратэстанцкую школу ў Наваградку, потым у такую-ж у Вільні. Па съмерці бацькі ў 1590 г. малады Руцкі едзе здабываць вышэйшую асьвету ў Прагі універсітэт, які тады быў апанаваны туцімі. Пратэстанцкая навука і маральнае атмасфера, якая там панавала, зрабілі такое дрэннае ўражэнне на чулую і чыстую душу Руцкага, што ён тут-жэ ў Праге выракся кальвінізму і стаўся католікам лацінскага абраду. З Прагі ён пераехаў у Вюрцбург, дзе студыяваў філязофію, а адтуль у Рым у грэцкую калегію.

Пасля чатырохгадовых студыяў у калегіі, прыняўшы на загад папы бізантыйскі абрад, Руцкі вярнуўся ў Вільню і там у 1608 г. уступіў у манастыр сьв. Тройцы, прыняўшы імя Язэпа. Тут-жэ хутка становіцца архімандритам манастыра, пасъля вікарным япіскапам мітр. Пацея, а ў

4) P. Arcudius, Collegii Graecorum Primordis, Romae 1624.

1614 г. мітрапалітам. Праз дваццаць тры гады (1614-1637) у бязупынных цяжкасцях і нязылічаных перашкодах ён змагаўся за ўтрыманье і ўмацаванье Вуні на Беларусі; правёў рэформу Базыльянай, ператвараючы іх у квітнеючы ордэн, які нічым ня ўступаў лацінскім манашым ордэнам; бязупынна стараўся падняць інтэлектуальны і духовы ўзровень свайго духавенства. Быў прыяцелем сьв. Ёзафата, а пасля мучаніцтва гэтага апошняга шмат стараўся аб ягонай бэатыфікацыі. Руцкі быў найвялікшым з усіх беларускіх мітрапалітаў; не дарма папа Урбан VIII назваў яго Атлясам Уніі, калюмнаю Царквы.

Наступнік Руцкага на мітрапалічым пасадзе Рафаэль Корсак (1637-41) быў таксама гадунцом грэцкае калегіі. Як і Руцкі ён паходзіў з кальвінскае сям'і, але ў вельмі маладым веку стаў католікам лацінскага абраду і ўзгадоўваўся ў юзуіцкай калегіі ў Нясвіжы. У 1620 г. ён прымае бізантыйскі абрад і ўступае да Базыльянаў. Базыльянне высылаюць яго ў калегію сьв. Атаназія ў Рым і тут ён адразу звязрнуў на сябе ўвагу вялікім здольнасцямі і суровасцю жыцця. У 1626 г. ён стае вікарным япіскапам мітр. Руцкага, потым япіскапам Пінскім, а па съмерці Руцкага ў 1637 г. мітрапалітам. Корсак першы напісаў біографію Руцкага і шмат стараўся аб бэатыфікацыі сьв. Ёзафата. У гэтай справе ён ездзіў у Рым і там яго засыпела съмерць у 1641 г. Пахаваны ў царкве съв-ых Сергія і Вакха, якую дзякуючы старанням Корсака папа Урбан VIII даў базыльянам. У гэтай царкве ягоны гроб знайходзіцца да сённяня.

Іншым выдатным беларускім узгадаванцам грэцкае калегіі сьв. Атаназія быў Антон Сялява, наступнік сьв. Ёзафата на Полацкім пасадзе, а пасля съмерці Корсака мітрапалітам (1642-1655). На пачатку мітрапалітаванья Сялявы папа Урбан VIII ў 1643 г. зацічыў Ёзафата Полацкага ў лік бағаславёных Каталіцкага Царквы.

Між партрэтаў, якія сёньня вісіць на карыдорах грэцкае калегіі, адзін мае такі напіс: *Gabriel Kolenda Lithuanus, archiepiscopus totius Russiae*. Гэты мітрапаліт (1664-1674), які па-

ходзіў з славнага старога беларускага роду, будучы ў грэцкай калегіі звязрнуў на сябе ўвагу сваімі выдатнымі здольнасцямі. Калі ўжо быў Віцебскім япіскапам, уславіўся абаронаю мошчаў святых Ёзафата і Казімера перад маскалямі і швядамі, якія тады руйнавалі Беларусь.

Два наступныя мітрапаліты: Кіпрыян Жохоўскі (1674-1693) і Леў Сълюбіч-Заленскі (1694-1708) вучыліся таксама ў калегіі сьв. Атаназія ў Рыме. Мітр. Заленскі быў родам з Валыні і ён быў першым мітрапалітам усх.-каталіцкага Царквы украінскага паходжанья, усе іншыя яго палярэднікі былі беларусамі. І ўсе яны, пачынаючы ад 1614 г. атрымалі асьвету ў грэцкай калегіі.

Акрамя мітрапалітаў з муроў тэате калегіі выйшла шмат іншых выдатных рэлігійных дзеячоў. Вось некалькі з іх: Ільля Марахоўскі япіскап Уладзімерскі і Берасцейскі (1618-1631), ягоны партрэт знайходзіцца сёньня ў калегіі; Леў Крэўза-Жэвускі (1625-1639) япіскап Смаленскі; Пахом Аранскі (1637-1653) япіскап Пінскі; Андрэй Злоты-Квасінскі (1640-1654) япіскап Смаленскі, а пасля заняцця маскалямі Смаленску яп. Пінскі (1654-1655); япіскап Нікіфар Ляхоўскі;protoархімандрity: Сымон Кіпрыяновіч, Якім Кушэліч, Лаўрын Друцкі-Сакалінскі — гэта важнейшыя імёны выбраныя з масы іншых.

На ўсім беларускім студэнтам з грэцкае калегіі прышлося пабачыць зноў сваю бацькаўшчыну; некаторыя з іх памерлі ў цвіце гадоў у Рыме; між імі не адзін вызначаўся сваімі здольнасцямі, як напрыклад Андрэй Падбярэскі, якога Руцкі хацеў мець сваім вікарным япіскапам.

Гэтых колькі заўвагаў бязумоўна ня вычэрпваюць пытання сувязі грэцкае калегіі з Беларусью, але іх дастаткова, каб бачыць, як шмат яна прыслужылася для нашае Царквы.

Сёньня, пасля амаль двухвяковага перарыву, калегія сьв. Атаназія, аднаўляючы -старую традыцыю, зноў адчыніла гасцінна свае дзвіверы для беларусаў і гэтым разам бяз нікага абмежавання як для манаҳаў, так і для съвецкіх кандыдатаў на съвятароў.

А. Н.

Адважны крок

(Працяг да апавяданья «Няведамыя шляхі» ў Нр. 55)

Шэрае вясковае жыццё быццам наўмыслья стараеща зраўняць прынамся хоць павярхоўна ўсіх тых, каго прыкрывае аднолькавая саламяная страха і аднолькавая зрэбная шэрайя вонратка. У грамадзе такіх «шэракоў» пастушкоў нічым ня вырозынівашася ад іншых Андрэйка Протас. Ён разам з сваімі равеснікамі пасвіў каровы, а час ляцец і Андрэйка нават не заўважыў, як хутка мусіў перадаць пастушую пугу свайму малодшаму

брату Габрушкі, а сам мусіў прыкладацца да гаспадаркі. Але плуг, барана і каса былі зацяжкія для яго кволых юнацкіх рук. Затое ў пачаткавай школе для яго ня было цяжкасцяў. І калі Андрэйка быў у апошній клясе, настаўнік колькі раз казаў андрэйкавай маці Зосі, каб паслала сына вучыцца далей, але не налягаў моцна на гэтай прапанове, бо бачыў, што яна — бедная ўдава — не спраможацца на гэткі крок. Праўда з суседніе

вёскі Семакі ўжо ад колькі гадоў некалькі гаспадароў пасылалі сваіх дзяцей у блізкае мястэчка Замчышча, але гэта былі багацейшыя ў вёсцы гаспадары.

Андрэйка няраз бачыў тых хлапцоў з Семакоў, што хадзілі ў Замчышча, як яны штодзенна рана прыйходзілі тым гасцінцам, ля якога ён пасьвіў статак. Бывала доўга, доўга глядзеў усьлед за імі, аж пакуль іхня постасі не хаваліся за узгоркам, і тады думаў сабе: вось яны цяпер бачань, што там за тым узгоркам, а далей убачань, што за наступным узгоркам, а яшчэ далей у школе ўбачань яшчэ больш; добра ім... Толькі вось гэтае «дабро» мае ці адну прыкрасы: хадзі дзень-у-дзень так далёка, ці на дварэ сонца, ці вечер, ці даждж; адно на зіму кватэру ў мястэчку наймаюць...

Толькі Бог адзін ведае, якая-б была доля Андрэйкі, але якраз як ён кончыў пачатковую школу, распачалася часткавая парцэляцыя для польскіх асаднікаў недалёкага аграмаднага панскага маёнтку. Сыцяпан Рупейка, дзядзька Андрэйкі прыйдоўші аднойчы каля новае асады і так у яго ў грудзёх штосыці заварушылася, што ня мог вытрываць, каб з кім не падзяліцца сваім перажываньнямі. Доўга ён гаварыў аб гэтым з сваею жонкаю, а вечарам прыйшоў да свае сястры Зосі, каб і перад ёю яшчэ выказаць свой горкі жаль.

— Ведаеш Зося — гаварыў Сыцяпан нязвычайнім цвёрдым тонам — гледзячы на гэтую навалоч, аж сэрца крывёю ablіvaеща. Тут і тутэйшым людзям няма дзе здабыць куска хлеба, загоны так звуゼлі, што як ляж упоперак, дык калі ня ногі то галава на суседавым полі будзе, а тут на табе! наляцелі з гэтым ворлікамі, каб нам жыўцом вочы павыдзіраць!

— Што-ж ты зробіш, іхня сіла, іхняе і права — з сумам у голасе казала Зося.

— У нас так-жа сілы нямала, але бяды, што яна на вечер ідзе. — загарачыўся Сыцяпан.

— Папрабуй паасыкацца, дык і вечер костачкі твае разъвее.

Сыцяпан змоўчаў на тэта і кешта думаў, гледзячы на Андрэйку, які штосыці стругаў, стоячы моўчкам каля печы.

— Слухай Зося — раптам зъмяніўши голас азваўся Сыцяпан — а што ты думаш рабіць з Андрэйкам?

— А што-ж з ім рабіць?! Хай вось прывучаецца да гаспадаркі.

— Якая тут гаспадарка! А як падрастуць Аленка і Габрус, дык што ты іх у парабкі асаднікам пашлеш?

— Або я ведаю?

— Вось што Зося, ты-ж няраз казала, што з Андрэйкі гаспадар ніякі, што яго да гаспадаркі ня хіліць, а каля кнігай дык-бы днаваў і начаваў, дык пасылай яго ў Замчышча, хай вучыца далей.

— Сыцяпан, та гаворыш як блазан! За што-ж я яго буду вучыць, калі ня ведаю як на зіму віратку і абутак для ўсіх прыстараца?

— З віратку і абуткам ты лішне не бядуй. Сёлета ў цябе сарадэла ўдалася як ні ў кога, а яна цяпер у цане, дык вось як абламаюці то хопіць ня толькі на лапці і аборы, але яшчэ і на кнігі астанеца.

— Яно то праўда, што сёлета сарадэля ўдался і лён, дзякаваць Богу, нязгоршы вырас, каб адно даў Бог здароўе давясці яго да толку, дык можа неяк канцы з канцамі сточым, але ці-ж заўсёды так будзе?! А ў школу пасылаць гэта-ж не на адзін год — гаварыла Зося, а ў душы жадала, каб брат разьбіў усе яе засыярогі, бо даўно лятуцела аб тым, каб яе сын «выйшаў у людзі». Сыцяпан гэта адчуў і аж ускочыў з лавы.

— От Зося, ты ня выбышкай! Тое ды гэта, ды няма ведама што. Парабкаў для асаднікаў тадаўца будзеш, га? Чакай пакуль цябе нехта прыйдзе ды папросіць: «Зрабі ласку, пашлі сына вучыца, хай съвет убачыць». Не дачакаеш гэтага, не такі цяпер съвет настаў. Ніхто прасіць ня будзе, а яшчэ барджэй калоду пад ногі падкінуць, калі будзеш дзяцей на лепшую дарогу накіроўваць. Вось шлі Андрэйку ў Замчышча, ды няхай вучыца сам тыя калоды абыходзіць і можа потым іншым паможа на лепшую дарогу выйсці. Даў Бог яму здольнасць да навукі, дык быў-бы вялікі грэх, каб змарнаваць гэты Божы дар...

Маці маўчала і глядзела на сына, а ён спусціўши галаву сядзеў на лаве, ментаючы ў руках ноўжык струганчык.

— Ну Андрэйка, хочаш ісьці ў Замчышча? — па хвіліне маўчаныня пыталася маці з нейкім дзіўным дрыжаньнем голасу.

— А чаму-ж не — адказаў ён, ня гледзячы на нікога.

— Малайчана! — амаль крыкнуў ад радасыці Сыцяпан, ляпаючу Андрэйку па плячы. — А ты асвам полі не бядуй — зъвярнуўся да сястры — я не за гарамі і хопіць у мяне яшчэ мазалёў і поту і на твае загоны. Пакуль Габрусік і Аленка падрастуць, дык горш як цяпер ня будзе. Дзяцей сваіх ня маю (ён быў бязьдзетны), дык хоць тваім памагаць буду.

I восеньню Андрэйка далучыўся да гуртка хлапцоў, якія з Семакоў штодзенна хадзілі ў Замчышча. Калі ён першы дзень пайшоў, маці доўга стаяла ў варотах не адводзячы вачэй ад сына, аж пакуль ён ня зьнік за паваротам дарогі, а потым яна выйшла на загуменыне і яшчэ прыглядзелася ў кірунку гасцінца. Калі невялічкі гурток хлапцоў паказаўся на ўзгорку, яна шаптала:

— Андрэйка ў сярэдзіне...

Гурток зьнік за ўзгоркам, маці ўцерла хусткаю вочы і вярнулася ў хату, але нейкі час не магла знайсці сабе работы, а папалудні некалькі разоў

выходзіла на загуменыне і ўглядалася на гасьці-ней.

Колькі гутаркі было ў вёсцы Стараброды адтым, што ўдава Зося паслала сына ў навуку, дык гэтага мусіць і цётка Палагея не патратіла-б пеказацы, хоць яна магла гаварыць цэлы дзень без адпачынку.

І сам Андрэйка меў аб чым гаварыць сваім сябром, калі часам вечарамі заходзіў да іх на пасядзенікі. Слухалі яго ўсе з цікавасцю, але адны падзіўлялі яго, іншыя заздроўцылі і толькі найлепшыя ягоны сябра Барыс Хадун моцна шкадаваў,

што цяпер ня мог быць разам з ім. Для багацей-шых гаспадароў учынак беднае ўдавы быў цяжкім дакорам, бо чаму яны не матлі зрабіць чагосьці падобнага? а для іншых гэта было проста безгалоўем, аднак знайшліся і такія, што спачувалі Зосі. Вось тая самая цётка Палагея прынесла Зосі съежы сыр, каб было што даць Андрэйку на абед з сабою, а нават і такія знайшліся, што тачалі думак, каб на будучы год і сваіх дзяцей паслаць у Замчышча.

А. Жменя

(Црацяг будзе)

Сакавіковыя ўрачыстасці ў Лёндане

Ал часу, калі беларусы ў большай колькасці з'явіліся ў В. Брытаніі, ня было такое групкі, якая-б ня ладзіла ўрачыстасцяцца для ўшанавання ўгодкаў абвешчаныя незалежнае Беларускае Народнае Рэспублікі. На іх чыталіся даклады, сипяваліся песні, запрашаліся госьці — але ўсё гэта паволі прымала форму шаблёну і тым самым зацікаўленыне зьменшвалася.

Сёлета з'явілася шчасльвая думка: зъмяніць шаблён. Ці не ўдалося-б скардынаваць як грамадзкія так і артыстычныя сілы?

На працягу трох месяцаў ішла ажыўленая перапіска між ЗБВБ, Любэнскім ансамблем ды артыстамі з Рыму і Нямеччыны. Съмелая ініцыятыва ўзяла верх і 24 сакавіка лёнданскія беларусы сустракалі на санцыі Вікторыя Любэнскі ансамбль і госьцяў з Рыму і Нямеччыны. Брацка-радасны настрой на абліччах прыехаўшых і тых, што іх статыкалі быў нібы пачаткам сакавіковых урачыстасцяў. З гэткім настроем усе гуртам з'явіліся ў Беларускі Дом — гэтым разам ён быў зацесны, але затое тымбольш гасьцінны.

Крыху падсілкаваўшыся, устаноўлена дакладны парадак імпрэзаў і госьці разъехаліся па Лёндане — кожны з іх меў вызначанае памешканыне, дзе забясьпечана начлег і харчаваныне.

Назаўтра 25. III. папалудні ўсе сабраліся ў Доме айцоў Марыянаў і адтуль накіраваліся ў Хрыст Хорал Гол на Фінчлей. Туды ўжо паволі сходзіліся спакойна-флегматычныя ангельцы — што-ж для іх гэта звычайны дзень. Беларусам крыху ніякава, што гэтак мала шкавацца канцэртам... Але пабачым, што будзе ў самі. Выбіла 7-я гадзіна вечара — пунктуальна зъяўляецца бурмістр Гордон Брайсфіл з прадмесця Фінчлей ў таварыстве жонкі і 21 радных. Бурмістр прыйшоў афіцыйна з усімі азнакамі свайго стану. Яго прывіталі старшыня ЗБВБ П. Асіповіч, сакратар Ангельска-Беларускага Таварыства Вэбстэр і а. Сіповіч. За пару хвілін сяля напоўнілася людзьмі. Між прысутнымі былі ангельскія сьвятары розных

веравызнаньняў і групы: гішпанцаў, ірляндцаў, немцаў, палякаў, расейцаў і інш.

На сцэну, упрыгожаную ангельскім і беларускім сцягам ды пагоняй, выйшлі харыстыя; кідаюцца ўсім у очы іхныя белыя вышываныя кашулі і чырвоныя паясы. Урачыста разълягаецца мэлёдия беларускага нацыянальнага гымну — усе прысутныя на чале з бурмістрам стаюць на эважай.

Перад хорам зъяўляецца на сцэне сакратар Ангельска-Беларускага Таварыства Д. Г. Вэбстэр вітае хор і артыстаў ды выясняе аўдыторыі талоўныя этапы з гісторыі Беларусі. Робіць гэта тыпова па-ангельску: коратка і рабоча. Зрэштага кожны ў руках мае праграму з картаю Беларусі і лісток з кароткім гістарычным і геаграфічным нарысам. Далей хор пад кіраўніцтвам К. Кілага выканаў пару літургічных і беларускіх народных песніяў — аўдыторыя слухае ў захапленыні. Вось разълягаецца магутнае басавае солё — П. Конюх выконвае адну арлю з опэры «Дон Карлос» — для шмат каго мэлёдия ведамая, але выкананыне — гэта рэдкае мастацтва. Далей ён сипявае «Лявона» і «Сьвеціць месяцы» — захапленыне расце. Народны танец «Крыжачок» на заканчэныне першага часткі на дадатак ажыўляе ўсіх. Пры фартэ-п'яне ўвесе час акомпаняваў проф. Ал. Карповіч.

У перапынку ад імя ЗБВБ паднесена бурмістру невялікі падарак: скрынчу для папяросаў, інкрустованую ў беларускім нарэдным стылі із капісам калі і ад каго яе перадана, як выяў удзячнасці ангельцам за прыняцце ў сябе беларусаў. Бурмістр прыняў з кароткім «дзякую», але відаць быў глыбока ўзрушаны.

Другая частка канцэрту распачалася «Балядай» напісанай і выкананай А. Карповічам. Яе глыбокі зъмест і мастацкае выкананыне быў вельмі добрым пачаткам. На зъмену хор, дуэт (У. Цвірко і Ю. Сенкьюскі), а потым народны танец «Мяцеліца» то чаравалі, то захаплялі слухачоў. Але вось на сцэне зъявіўся П. Конюх — магунасцюю свайго голасу і дакладнасцю выкананыня

ён даслоўна паланіў усіх. Якое ўражэньне ён пакінуў па сабе, могуць съведчыць слова жонкі бурмістра, якая аўтару гэтых радкоў казала паслья канцэрту. «Перадайце вашаму сьпеваку мае слоўы: Я часта хаджу ў Альберт Гол (найбольшая саля ў Лёндане) на канцэрты, але такога баса яшчэ ня прышлося пачуць».

«Камар», «Пагоня» і «Лявоніха» былі прыгожымі надбудоўкамі да солё П. Конюха. Калі канцэрт даходзіў да канца і калі хор ужо рыхтаваўся адсыпвашы ангельскі нацыянальны гымн, на сцэну выйшаў бурмістр і сказаў: «Беларусы, пакідаючы Фінчлей, пакінуць за сабою жаль, што так хутка выязджаюць. Ад імя ўсіх тут прысутных дзякую за гэта прыгожа зладжаны канцэрт. Наша краіна мае ўжо традыцыю, што мы заўсёды чуемо сымпатию да паняволеных народаў, чуемо яе і да вас. Дзякую!» Некалькі дзён паслья бурмістр прыгодаў ліст на імя а. Ч. Сіповіча, у якім між іншым піша: «Спадарыня бурмістр, я і ўсе нашы сябры былі вельмі ўсхваляваныя канцэртам, ладжаным беларускім студэнцкім хорам у мінулы чацвер і дзякуюм вам за даную нам нагоду пабачыць яго...»

Для арганізатораў канцэрту гэта было мілай неспадзеванкай, як такою-ж неспадзеванкаю быў факт, што саля ў Фінчлей была поўная, хоць слухачамі былі амаль выключна чужынцы, бо беларусы з правінцыі не моглі на той дзень прыехаць у Лёндан, а лёнданцы так-жа мелі працоўны дзень.

Наступнага дня 26 сакавіка Ангельска-Беларускае Таварыства супольна з ЗБВБ ладзіла прыняцьце ў Браўнс Готэль. На яго было запрошана больш сотні чалавек, прадстаўнікоў розных нацыяльнасцяў і амаль усе яны прыйшлі. Між імі было трох гэнэралаў і некалькі вышэйшых афіцэраў, некалькі прафэсароў, прадстаўнікоў з ангельскага Міністэрства замежных спраў, шмат прадстаўнікоў экзыльных урадаў, ангельскую арыстакратыю рэпрэзэнтаваў лёрд Кінрос, было так-жа некалькі і іншанацыяльных духоўных. Аб гэтым прыняцьці звязвалася цікавая зацемка ў газэце «Дэйлі Тэлеграф» з 27. III. 54, у якой газэтны карэспандэнт, пераказаўшы коратка аб самым прыняцьці і студэнцкім хору, казаў: «Паміж сьпевакамі ёсьць бас, як мянэ запэўнілі, ня меншы ад вялікага Шаляпіна».

Уласцівае съяткованыне Сакавіковага Дня адбылося 28. III. Раніцаю гэтага дня а гадз. 9. ў капліцы айцоў Марыянаў а. Робэрт і а. Чэслай ад-

правілі ўрачыстую Службу Божую для католікаў, а а. Аляксандар а той-жэ гадзіне для праваслаўных. Папалудні а гадз. 7.30 адбыўся велічны канцэрт ў салі Вэстмінстэрскае катэдры. Ужо а 7 гадз. саля і балькон былі поўныя. Пунктуальная перад пачаткам у салю ўвайшоў Яго Эмінэнцыя Кардынал Б. Гріффін разам са сваім сакратаром і заняў першае мейсца між пачэсных госьцяў, між якімі было некалькі вышэйшых каталіцкіх епархаў, шмат высокіх ангельскіх дзеячоў і некалькі прадстаўнікоў заходнезурпайскіх і экзыльных урадаў.

Програма канцэрту была такая-ж як 25. III. у Фінчлэй. Спікэрам быў сакратар Ангельска-Беларускага Таварыства Д. Г. Вэбстэр. Харавыя песьні, танцы, дуэты, музыка і выступы солёў ў мастацкім выкананні збуджалі ў слухачоў узрастаючае зацікаўленыне і доўганезмаўкаючыя воплескі. Між слухачамі было нямала сапраўдных артыстых і крытыкаў і ўсе яны захопліваліся прыгажосцю беларускіх мэлёдый і майстэрствам выкананьня. Некаторыя мамэнты з канцэрту будуць сапраўды незабыткі. Калі публіка дамагалася ад П. Конюха, каб адсыпваў яшчэ штоколеды на біс, ён выйшаў на сцэну і сказаў: «А цяпер беларуская народная песьня «Палыночак» і — паплыла мэлёдый такая мілая, але і такая магутная, што сама без разуменяня слоў прамаўляла кожнаму.

На канцэрт у салю Вэстмінстэрскае катэдры прыйшлі беларусы з Лёндану ад усіх арганізацый і тыя, што не належалі да ніякага арганізаціі і ўсе бяз ніякіх згавораў адчувалі адно: красу і веліч свае песьні, нацыянальныя дасягненыні нашага лювэнскага ансамблю і нашых мастакоў. У цяжкіх абставінах працаваў над сабою Пётра Конюх, дагэтуль яшчэ ў цяжкіх абставінах жыве праф. А. Карповіч і дагэтуль яшчэ працуе ў шахце К. Кіслы, аднак ахвярнасць, воля і талент перамагаюць усе перашкоды.

Сакавіковыя ўрачыстасці ў Лёндане пакінулі на ўсіх глыбокае ўражэньне і бязумоўна не астануцца бяз съледу ў ангельскіх дзяржаўных кругах. Арганізаторы хоць мелі шмат турботаў і вельмі шмат клопатаў, але могуць мець съведомасць добра выкананга абавязку адносна свае дарагое бацькаўшчыны.

а. Ч. Сіповіч

НА РЭЛІГІЙНАЙ НІВЕ

ДЗЕЙНАСЦЬ ПАПЫ ПІЯ XII ЗА 1953 ГОД

Як штогод, так і сёлета Бюро Ватыканскага Прэзы апублікавала лікавыя даныя аб дзейнасці Свяцейшага Айца Пія XII за мінулы год. Калі

приняць пад увагу век Свяцейшага Айца (78 гадоў), дык ягоная дзейнасць за 1953 г. была надзвычайна актыўная. За год адбылося дзьве доўгія і вычэрпваючыя цэрэмоніі. У груповых аўдыенциях ён прыняў 381.534 асобы (летасць 457.797).

За гэты час ён сказаў 84 прамовы; з іх 34 пайтальянску, 29 пафранцуску, 8 панемецку, 5 паангельску, 4 палаціне, 3 пагішпанску і 1 папартугальску. Апублікаваў 2 энцыклікі, адну канстытуцыю адносна вячэрніх Службаў Божых. Акрамя гэтага прыняў шматлікіх дыпламатаў, нунцыяў і інш. у прыватных аудыенциях. За мінулы год устаноўлена дыпломатычная сувязь з Сірыяй, падпісана новы канкандартат з Гішпаніяй, выслана паважную помач для ахвяраў стыхійных няшчасцяў. Ужо пятнаццаты год кіруе Свяцейшы Айцец Пій XII Апостольскім пасадам з неслабеючай актыўнасцю. На пачатку гэтага году прышла была трывожная вестка аб паважнай хваробе Свяцейшага Айца, але дзякаваць Богу апошнія весткі говораць аб азлараўленні.

УГОДКІ КАРАНАЦЫ СВЯЦЕЙШАГА АЙЦА.

Дата 12 сакавіка штогод азначаецца рознымі урачыстасцямі, бо гэта дзень каранацыі сучаснага Свяцейшага Айца Пія XII. Сёлета якраз споўнілася 15 гадоў ягонага пантыхікату і з гэтае нагоды ўва ўсім каталіцкім вольным съвеце адбываўся прынагадны урачыстасці. Найбольш урачыста гэты дзень азначана ў Рыме. Нажаль з прычыны хваробы Свяцейшы Айцец ня мог асабіста ўдзельнічаць у гэтых урачыстасцях. Службу Божую ў Ягоным намеранні адправіў у Сыкстынскую капліцу Я. Эм. Кардынал Машльля — першы кардынал назначаны сучасным Свяцейшым Айцом.

МІЖНАРОДНЫ КАНГРЭС МАЛЫХ СЫПЕВАКОЎ.

Хто ня чуў у Зах. Эўропе съпеву гэтых прыгожых юнакоў, апраненых у бель з дзераўляным крыжам на грудзях?. А калі чуў, дык не забудзеца ніколі іхняга съпеву, што з дзіцячаю шчырасцю не шкадуе нікіх сілаў для ўсладулення Усемагутнага Бога. Вось гэтыя малыя съпевакі Дзераўлянага Крыжа мелі сёлета ў Рыме між 20 і 25 красавіка свой міжнародны кангрэс. На гэты час зъехалася ў Рым каля 4.200 съпевакоў з 19 краінаў. Працы кангрэсу суправаджаліся рознымі ўрачыстасцямі, запачаткованымі ўрачыстай Службай Божай, якую адправіў Я. Эм. Кардынал Тіссэран — як афіцыяльны дэлегат Свяцейшага Айца на Кангрэс.

КАНФЭРЭНЦЫЯ МІЖНАРОДНЫХ КАТАЛІЦКИХ АРГАНІЗАЦЫЯЎ.

Прадстаўнікі 31 міжнароднае каталіцкага арганізацый адбылі сёлета ў Парыжу супольную канфэрэнцыю з удзелам больш 200 дэлегатаў і прадстаўнікоў ад вышэйшых царкоўных і съвецкіх установаў. Галоўнаю тэмую канфэрэнцыі было: уздаеяньне мадэринае тэхнікі на чалавека. Практичныя выснажкі канфэрэнцыі маюць на ўвесьце актыўізацию апостальства съвецкіх ува ўсіх кругох грамадзтва.

ПЕРАПІС АДНОСНА РЭЛГІЙНЫХ ПРАКТЫКАВАНЬНЯЎ У ПАРЫЖУ.

Ува ўсіх цэрквях і капліцах Парыскае і Вэрсальскае дыяцэзіяў сёлета 14 сакавіка адбыўся агульны перапіс усіх вернікаў, што ўдзельнічалі ў багаслужэннях. Вынікі гэтага перапісу будуть ведамыя за пару месяцаў і дадуць дакументальны матэрыял адносна духовых патрэбаў вернікаў адпаведна да іхняга веку, заняткаў, асяродзьдзя і асьветы.

ГІШПАНІСКІЯ ДЗЕЦІ МОЛЯЦЦА ЗА НАРОДЫ 3-ЗА ЗЯЛЕЗНАЕ ЗАСЛОНЫ.

Галоўная Рада Гішпанскіх Жанчын запрапанавала сёлета дэлегатам Каталіцкае Акцыі Дзяцей, каб яны ў кожнай дыяцэзіі адаптавалі адну з нацыяў з-за зялезнае заслоны, дзе Царква знайходзіцца ў маўчанкі і каб дзеці ахвяроўвалі за выбраную нацыю і Царкву свае малітвы, ружанцы, паводзіны, пільнасць і свае дробныя пакутныя ўчынкі. Пропанава была ахвотна прынятая. Першы прыклад далі дзеці з Більбао, а за імі пайшлі гарады і іхня дыяцэзіі, адаптуючы сабе цярпячыя народы, як асаблівы выяў салідарнасці ў Марыйскім Годзе.

За кароткі час адаптавана. Польшча — у Більбао і Тэруэль, Мадзяршчына — у Толедо і Тарazona, Эстонія — у Сорыя, Харвація — у Болахоз, Кітай — у Пальма Малёрка і Чюідал Родріго, Усходняя Нямеччына — у Гранадзе, Расея — у Маляга, Румынія — у Качэрэс, Украіна — у Мадрыдзе, **Беларусь — у Фэрроль**, (дыяцэзія Мондоньедо), Латвія — у Сант'яго ді Компостэля, Баўгарыя — у Лёграно, Грузія — у Сантандэр.

Яшчэ маюць быць адаптаваныя: Летува, Славакія, Славенія, Сэрбія і Чехія.

САЛІДАРНАСЦЬ З ЦЯРПЯЧЫМІ НАРОДАМІ.

Гішпанскі народ, перажыўшы ў сябе кароткую, але вельмі крывавую бальшавіцкую ўладу, разумее лепш за іншых тых, што сёньня знайходзяцца за зялезнаю заслонаю. Для выяўлення салідарнасці з цярпячымі народамі дня 19 красавіка адбылася ў Мадрыдзе величная акт-дэманстрацыя ў салі Гішпанскага Нацыянальнага Навуковага Дасьледчага Інстытуту. У презыдыю акту ўваходзілі: Апостальскі Нунций у Гішпаніі Я. Э. Антоніуті, Міністар Замежных Спраў Гішпаніі, Міністар Юстыцыі, старшыня Дзяржаўнае Гішпанскага Рады, Старшыня Міжнароднае Каталіцкае Мужчынскае Фэдэрэцыі, Я. Э. Вікарр, Я. Э. Павіні з Апостальскага Нунцыятуры а так-жа прадстаўнікі ад планяволеных нароў (якіх рэпрэзэнтавалі студэнты з міжнароднае калегіі) з сваімі сцягамі ў руках; яны рэпрэзэнтавалі: Балтыйскія дзяржавы, **Беларусь**, Кітай, Мадзяршчыну, Польшчу, Румынію, Славаччыну, Славенію, Украіну, Харвацію і Чехію.

Вялікая саля была перапоўнена ўшчэрць. Прысутнічалі дыплёматычныя прадстаўнікі некаторых заходня-еўрапейскіх дзяржаваў і імматлікія прадстаўнікі з высокіх навуковых і грамадзкіх кругоў.

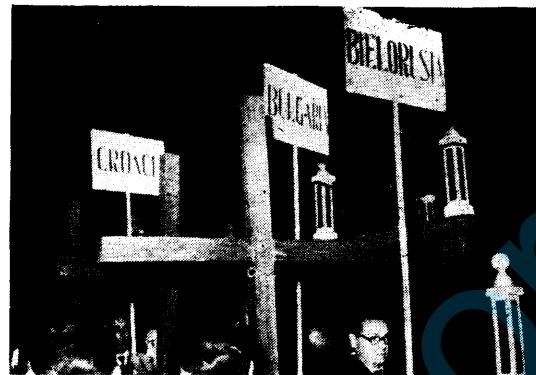
У сваіх прамовах аратары, паказваючы на съязгі паняволеных краінаў, казалі, што гэта съязгі зылтыя крывёю ў змаганні за свае прыродныя і людскія права ды заклікалі гішпанскую грамадзтва ў меру сваіх магчымасцяў памагчы гэтым народам у няшчасці і падтрымаць іхнюю барацьбу.

КРЫЖОВАЯ ДАРОГА ЗА ПРАСЬЛЕДАВАНЮЮ ЦАРКВУ.

Мужчынскі Дыяцэзальны Камітэт Каталіцкае Акцыі ў Мадрыдзе зарганізаваў 14 красавіка на пляцу дэ ля Армэрыя аграмадную Крыжовую Дарогу за прасъледаваную Царкву і народы за зялезнью заслонаю.

На tryбуне сярод пляцу стаяў аграмадны дзераўляны крыж, а каля яго былі ўстаноўлены мікрофоны гішпанскага Нацыянальнага Радыё.

Кожная станцыя Крыжовай Дарогі усасляляла адну з паняволеных краінаў і пры кожнай з іх было двух прадстаўнікоў тae краіны; адзін трymаў крыж, а другі плякат з назовам краіны. Першая станцыя была прызначана Беларусі. — (На здымку відаць пачатак Крыжовай Дарогі з беларускім прадстаўніком). Які вымоўны сымбалъ для тae

краіны, што першая стала ахвяраю расейскага імпэрыялізму!

Аграмадны паход, у якім удзельнічала каля 1.500 мужчын, затрымоўваўся 10 мінут каля кожнае станцыі, адмаўляў малітвы і выслушоўваў праз мікрофон спэцыяльную малітву за той народ, якому была прызначана станцыя і якую чытаў а. Гарао, а пасля прадстаўнік дане нацыі чытаў праз мікрофон «Ойча наш» і «Прывітана будзь» у роднай мове. Малітва за Беларусь канчалася заклікам да нябеснае Валадаркі, каб малілася за волю Беларусі.

Гэтая глыбоказъмістоўная рэлігійная маніфэстация адбілася гулкім рэхам на старонках гішпанскіх прэсы.

БЕЛАРУСКАЯ ХРОНІКА

БАЦЬКАЎШЧЫНА

Новы этап вылюднення Беларусі

Не дарма нядаўна скасавака на Беларусі 5 вобласціцяў — у гэтым-жа часе створана новыя вобласці ў Сібіры, гэта бяз лішніх паясьненняў кажа аб tym, дзе ўзрастает насељніцтва. Але да

У далёкі сьвет з роднае Беларусі. — Гэта абрэзок з 1944 г., але і сёння ён паўтараецца, толькі ў адменнай форме.

гэтага часу хоць у Сібір высяляліся назылічаныя масы людзей, усё-ж нязмерныя авшары там пуставалі, бо большасць выселеных была прызначана на павольную съмерцы. Апошнім часам відавочна бальшавікі зъмянілі тактыку і абвесыцілі «дабравольнае» перасяленне для асваенння адложных зямель паўночнага Сібіру, Уралу, Паволжа і Казахстану і павялі прапаганду пераважна між моладзі, каб ехалі туды на сталае жыхарства. Зразумела, што ардазу зъявіліся тысячы «дабравольных» заяваў. Як паведамляе «Звязда» з 7. III. сакратар камасамолу БССР Машэраў хваліўся ў Маскве, што за некалькі дзён на авшары БССР сабрана 3.500 заяваў. А колькі назыброваюць да канца кампаніі!?

Армія дармаедаў

Калісь бальшавіцкая бязбожная пратаганізація спэцыяльна любавалася ў падчыркванын ліку «служыцяляў культуры», але якія-ж гэта былі съмешна маленькія лікі, калі іх прыраўняць да ліку камуністычных агітатаў. Як падае «Звязда» з 13 лютага, першы сакратар камуністычнай партыі БССР Патолічай казаў на сёлетнім з'ездзе першых сакратароў райкомаў, што для праводжання палітычнае ра-

боты сярод насельніцтва прыцягнула звыш 175.000 агітагараў, з іх больш 120.000 вядуць агітацийную работу ў вёсцы. Прауда, ён назначыў, што яны часта вядуць сваю работу на назкім ідэйным узроўні. Але як можна падняць тое, што само ў сабе нізкае.

Наступ на душу беларускае моладзі ўзрастает

Сёлета 4 і 6 сакавіка адбыўся ў Менску XVIII звезд камсамолу БССР. Першы сакратар гэтае арганізацыі Машэраў у сваёй справаздачы хваліўся, што цяпер яны маюць 671.586 камсамольцаў. Каб усъведаміць сабе, што кажа гэты лік, трэба ведаць, што ў 1926 г. у БССР (тады толькі ўсходняй) было ўсяго 49.782 камсамольцы; у 1949 г. іх было 316.851 (паводле Бол. Сав. Энц.) у 1950 — 112.356 (паводле Машэрава), у 1952 — 511.090. Калі гэтыя даныя праудзівія, дык выглядае, што вядзеца востры наступ на беларускую моладзь — яе масава і сіламоц уцягваюць ў рады камсамолу і потым масава чысьцяць. Аб гэтым съведчыць і скокі ў росьце сяброў і неверагодныя лікавыя даныя. Напрыклад той-жэ Машэраў хваліўся, што ад 1952 г. было прынята 315.000 сяброў, але ў сапраўднасці за гэты час іх прыбыло толькі 160.496, значыць, што ў міжчасе або мусіла дзесь зьнікнуць 154.500 камсамольцаў, або агулам гэтыя даныя ёсьць толькі агіттарскаю хлусынёю, але і ў адным і ў другім выпадку маецца дачыненіня з узмоўненым наступам на беларускую моладзь.

«Гэта іншая справа»

Дырэктарка Інстытуту гісторыі партыі пры ЦК Кам. Парц. Беларусі Ф. А. Новікова, прамаўляючы на 21 звездзе кампартыі БССР 13 лютага між іншым казала: «У работах Інстытуту выкryваючыя буржуазныя нацыяналісты, якія пробавалі затушаваць барацьбу клясаў, імкнуліся пасеяць адчужанасць паміж беларускім і рускім народамі, зменшыць вядучую ролю рускага народа ў раззвіцці Беларусі». Значыць нават найменшыя праяў аб'ектыўнага падыходу да беларускае гісторыі расейцы лічаць за карыгодны буржуазны ўхіл, але шавіністичны расейскі нацыяналізм можа спакойна верхаводзіць усюды і з зазнайствам балбатаць аб «вядучай ролі» расейцаў.

Антисэміцкая хвала на мінула БССР

Калі два гады таму была ўзьнялася ў СССР антисэміцкая хвала, дык ная было ніякіх вестак паколькі гэта хвала іхаптіла БССР. Цяпер з прынагадных усташтамінаў аб імёнах кіраунікоў розных установаў на сараконках «Звязды» можна сцьвердзіць факт, што ў тым часе ў БССР жыдоў павышкідвана з вышэйшых кіруючых становішчаў і паколькі можна дагадвацца з прозывішчаў, на іх мейсца панасаджвана расейцаў. І так на мейсца

Ісаака Лейбавіча Чорнага — старшыні дзяржаўнае пляніраваць камісіі, назначана ў 1953 г. Сяргея Малініна; на мейсца I. Чымбурга — рэктара Менскага ўніверсітэту назначана К. І. Лукашова; на мейсца М. Шнайдэрмана — дырэктара Беларускага Тэатру Опэры і Балету назначана Якава Лаўрэньевіча Лубянога. Аднак агулам між прафэсароў Менскага ўніверсітэту і між артыстаў імёны жыдоў цяпер сустракаюцца нярэдка, а ў гандлёвых установах дык нават даволі часта.

АНГЛІЯ

Аб сакавіковых урачыстасцях глядзі рэпартараж на стар. 10.

Урачыстасці ў Манчэстэры

Беларусы з Манчэстэру і ваколіцы азначалі Сакавіковыя ўгодкі 4-га красавіка. Гэтага дня а. Аляксандар сіяятар БАПЦ адслужыў у англіканскай царкве Службу Божую і малебень за Беларусь і сказаў прынагаднае казаныне, а папалудні адбылася акадэмія ў мясцовым беларускім клубе. Акрамя беларусаў на акадэміі былі так-жэ прадстаўнікі ад украінскіх ваенных і маладняцкіх арганізацый.

АРГЕНТЫНА

Першы раз на аргэнтынскіх хвалях этэру

Згуртаваныне Беларусаў у Аргэнтыне азначыла сёлета 36-ыя ўгодкі абвешчаныя незалежнасці Беларусі вельмі удалою радыёперадачаю праз найважнейшую аргэнтынскую радыёстанцыю «Эксцэльсіёр». Адбылася яна 26. III. і потым была паўторана з і 6 красавіка дзявёумі разы ёстанцыямі. Праграма радыёперадачы складалася з зымастоўнае прамовы К. Мерляка ў гішпанскай мове і беларускіх песняў з дыскаў.

У рамах далейшае праграмы сіяяткаваныя нацыянальнага дня а. Б. Арычык сіяятар УАПЦ адслужыў у украінскай царкве Службу Божую за Беларусь і прывітаў беларусаў з нацыянальным сіяятам, а паталудні адбылася акадэмія хоць і з небагатай праграмай.

Харвацкая прэса аб Беларусі

Паважная харвацкая газета ў Аргэнтыне HRVATSKA змясьціла ў №р. 4(148) і 5(149) у рубрыцы «Нашы саюзнікі» вялікі інфармацыйны артыкул К. Мерляка аб Беларусі.

АУСТРАЛІЯ

З арганізацыйнага жыцця

● у Брісбене сёлета на пачатку сакавіка зарганізавана Беларускі драматычны гуртак і Аңсамбль беларускае песні і адразу распачата падрыхтоўку да першага выступлення.

● Для азначэння 36-ых угодкаў абвешчаньня незалежнасці Беларусі Згуртаваныне Беларускіх Вэтэранаў у Брысбене выдала спэцыяльны значок «Дар 25 Сакавіка» які прадавалі на святочнай сходы 28. III.

● У Адэляйдзе 28. III. а. Шчурко святар БАПЦ адправіў урачыстую Службу Божую за Беларусь, а папалудні адбылася сходка майсцовых беларусаў, на якой інж. Трысмакаў прачытаў рэфэрат аб 25 Сакавіку.

● У Пэрт для азначэння 36-ых угодкаў абвешчаньня незалежнасці Беларусі адбылася агульная сходка сяброў з гораду і ваколіцы. Выслухаўшы рэфэрат Дуброўскага аб Сакавіковым акце і кароткую мастацкую частку, прысутныя наладзілі вечарыну.

БЭЛЬГІЯ

Гомілетычны лісток

У душпастырскай працы на эміграцыі адною з найбольшых перашкодаў ёсьць расьсеяннне. Памоцнаю ў гэтай цяжкасці можа быць рэлігійная прэса, але на вялікі жаль яна ў нас выйходзіць вельмі рэдка і таму каб памагчы сабе ў працы рэктар Беларускае Каталіцкае Місіі ў Бэльгіі а. Францішак Чарняўскі пачаў ад 1. III. выдаваць у Лювэне рэлігійны лісток «Слова Божае» ў якім падаюцца нядзеляшнія Эвангельлі і кароткія казанні. Вітаем новае выдаветца.

З песьняй па Бэльгіі

Карыстаючы з кароткае гасціні ў Бэльгіі ведамага беларускага съпевака баса Пётры Конюха Ансамбль беларускіх студэнтаў з Лювэну даў некалькі канцэртаў для бэльгійцаў. Пры гэтым кожны канцэрт папераджала ўступнае слова а. Робэрта ван Каувэлярта аб Беларусі. І так 14. III. адбыўся канцэрт у манастыры айшоў Бэнэдыктынцаў у Лювэне, 21. III. — у Говэрльскай калегії, дзе вучачца беларускія гімназісткі, 22. III. у Вялікай Ротондзе Лювэнскага Універсітэту, а 23. III. у лягеры Арцэляр недалёка ад Антверпену ў доме для старых. Усюды салі былі перапоўнены і гучныя воплескі слухачоў съведчылі аб тых глыбокіх перажываннях, якія могуць даць людзям мэлёды беларускіх пасяняў і агляданніне беларускіх народных танцаў.

36-ая ўгодкі Сакавіковага Акту

Беларусы з Лювэну і прадстаўнікі з іншых беларускіх асяродкаў у Бэльгіі ладзілі святкаваньне Нацыянальнага Дня 4-га красавіка. Раніцаю а. Аўгень святар БАПЦ адправіў урачыстую Службу Божую, якую ўшанаваў сваю прысутнасцю Я. Э. Балеслаў Слосканс. А папалудні таго дня адбылася акадэмія ў Студэнцкім Доме. Адчыніў яе старшыня Беларускага Студэнцкага Згуртавань-

ня і наступна пасыля песьні за паўшых у змаганьні перадаў слова д-ру Б. Рагулі. Ён зрабіў қароткі агляд дасюлешнія дзейнасці і асягненія беларускае эміграцыі і асабліва ўраду БНР, а ўканцы падчыркнуў неабходнасць узмацнення нашых радсў. На мастацкую частку злажыліся: выступленыне студэнцкага хору і солё П. Конюха. Ужо колькі раз чутае гэтым разам прысутныя слухалі з асаблівым настроем, бо і слухаць было што. Закончылася акадэмія агульным адсыпваннем беларускага нацыяльнага гымну.

ГІШПАНІЯ

25-га Сакавіка ў Мадрыдзе

Беларускія студэнты ў Мадрыдзе не пашкадавалі стараннія, каб годна ўшанаваць 36-я ўгодкі абвешчаньня незалежнасці Беларусі. Раніцаю 25. III. у калегіі Св. Яакава а. Антоні-Матэй Вільлярэаль адправіў у калегіяльную капліцу Службу Божую за беларускі народ. На бағаслужэнні прысутнічалі прадстаўнікі адміністрацыі калегіі і прадстаўнікі ўсіх нацыянальных груп студэнтаў калегіі, а дырэктар, які могучы быць асабістам, прыслаў шчырае прывітаньне. Таго-ж дня ў часе між 20,50 і 21 гадз. гішпанскія радыё перадало зымястоўную аўдыцыю ў беларускай мове на хвалі 31,3 м. Гішпанская прэса падала на сваіх старонках кароткую зацемку аб гэтым святкаваньні.

Падзяка гішпанскім дзесяцям

Як падаецца на іншым мейсцы, гішпанскія дзесяці з дыяцэзіі Мондоньедо адаптавалі Беларусь, каб маліца і ахвяроўваць за яе вызваленне свае пабожныя і пакутныя ўчынкі. За гэты высокародны чын гішпанскіх дзесяці прадстаўнікі беларускіх арганізацыяў у Францыі і прадстаўнікі беларускага юнацтва выслалі ў Фэроль лісты з выяўленнем удзялнасці і прызнаннія.

З.Ш.А.

З арганізацыйнага жыцця

● Сёмая Сэсія Рады БНР, вычарпаўшы намечаны парадак, зачыніла дня 4-га красавіка сваю працу. Гэта была адна з даўжэйшых сэсіяў; цягнулася яна аж 6 месяцаў, бо паседжанні адбываўліся толькі раз, або два разы на тыдзень. За гэты час былі палагоджаны актуальныя праблемы і асягнена маналітнасць Рады адносна ўсіх прынцыповых пытанняў унутране і вонкаве палітыкі.

● 36-ая ўгодкі абвешчаньня незалежнасці Беларусі азначалі беларусы з Нью Ёрку і ваколіц дnia 28. III. Раніцаю гэтага дня арх. БАПЦ Васілі адправіў Службу Божую і малебень за Беларусь, а папалудні адбылася ўрачыстая акадэмія з бага-

таю праграмай у салі Вашынгтон Ірвінг Гой скул. Сёлета беларусы з прыемнасцю маглі съцвердзіць, што акадэмію ўшанавала нябывалая да гэтага часу колькасць прадстаўнікоў ад іншых народаў і перадусім ад згуртаваных у Парыскім блёку. Да прысутных прамаўляў прэз. М. Абрамчык. Ад беларускіх і іншанацыянальных арганізаціяў было прыслана толькі прывітаныня, што іх адчытанье трывала больш гадзіны. Мастацкая частка акадэміі была добра падабрана і ўдала выканана, наглядна паказваючы ўсім прысутным, што беларускія творчыя сілы нявычарпальная і воля нязломная; і дзяякуючы ім беларусы нямінуча асягнучы ідэал, намечаны Актам 25 Сакавіка.

● Старанынямі Беларускага Інстытуту Навукі і Мастацства і Навуковым Таварыствам Пр. Скарыны было наладжана 21. III. супольнае паседжаныне для **ўшанаваныя памяці с. п. М. Равенскага** з нагоды першых угодкаў ягонае смерці.

КАНАДА

Беларускія радыёперадачы

Актыў Згуртаваныя Беларусаў у Монтрэалі здабыўмагчымасць мець беларускія перадачы ў радыё СiBiCi і «Голос Канады». Першыя беларускія радыёаудыцы складаліся з выступленыняў мужчынскага хору і кароткіх гістарычных нарысаў на актуальныя тэмы. У праграме такіх аудыцыяў адбылася спэцыяльная перадача 25. III. на кароткіх хвалях 16,84 і 19,25 м. спэцыяльна прызначаная для суродзічаў на бацькаўшчыне.

НЯМЕЧЧЫНА

Штодзеннія радыёперадачы

Рэдакцыйная калегія беларускага сэктару пры радыёстанцыі «Вызваленіе» вядзе інтэнзыўную падрыхтоўку, каб пачынаючы ад 20-га траўня распачаць штодзennыя беларускія радыёперадачы на кароткіх хвалях 31 м.. 49 м. і інш.

ФРАНЦЫЯ

Сакавіковыя ўрачыстасці

● Трыццацьшостыя ўгодкі абвешчаныя незалежнасці Беларусі азначалі **беларусы з Парыжы** і ваколіц 28. III. Гэтага дня ў беларускай капліцы пры царкве Сан Сюльпіс рэктар Беларускае Каталіцкае Misiі ў Францыі адправіў урачыстую Службу Божую і сказаў казаныне аб любові да бацькаўшчыны. Папалудні таго-ж дня адбылася акадэмія ў салі Хрысціянскага Сындыкату. Гэтым разам саля была поўная. Беларускую ўрачыстасць ўшанаваў своею прысутнасцю монс. Рюпп — гэнэральны вікары для чужынцоў у Парыскім Архібіскупстве. Адчыніў акадэмію гэнэральны сакратар АБРФ М. Наумовіч і пасыля малітвы «Магутны Божа» ў кароткіх словаах выказаў значэнь-

не Сакавіковага Акту ды прачытаў надасланыя прывітаныні. Потым прамаўляў монс. Рюпп — ягоныя чырыя падбадзёруочыя слова надоўга астануцца ў памяці прысутных. Даклад аб Сакавіковых падзеях прачытаў В. Мінкевіч. На мастацкую частку злажыліся дэкламацыі, выступленыні солёй В. Жаўняровіча і сьпевы з дыскаў М. Забэйды-Суміцкага і Любэнскага хору.

● Беларусы з Ля Крэзо і ваколіц ладзілі сівяткаваныне Сакавіковага Акту 21. III. Раніцаю гэтага дня рэктар Беларускае Каталіцкае Misiі ў Францыі, а. Леў адправіў Службу Божую ў царкве сцв. Карла і сказаў казаныне аб хрысціянскіх абавязках адносна бліжніх і бацькаўшчыны. Пасыля Службы Божае адбыўся супольны абед. У прыветнай сяброўскай атмасфэры і не агледзеліся, як трэба было сіпяшаща ў мэроўства, каб быць там на вызначаны час для акадэміі. У салі побач беларусаў сабраліся немалая групы прадстаўнікоў ад украінцаў і баўгароў. Акадэмію адчыніў старшыня мяйсцовае філіі АБРФ Б. Нагорны і перадаў слова М. Булызе. Ён з жаўнерскім запалам прачытаў рэфэрат аб гісторыі Сакавіковага Акту. Пасыля рэфэрату віталі беларусаў з нацыянальным сівятом украінцы і баўгары. Дапоўніў іхныя прывітаныні а. Леў прыветам ад сяброў з Парыжу і коратка прадставіў сучасны стан беларускага вызвольнае справы. Потым Ю. Гасцееў прачытаў цікавы рэфэрат аб угодках, што прыпадаюць на Сакавік. Мастацкая частка акадэміі складалася з дэкламацыяў патрыятычных вершаў і сьпеваў. Асабліва шмат воплескаў назібралі найменшыя сьпевакі Янусь, Аня і Лёля. Закончылася акадэмія беларускім нацыянальным гымнам, але прысутныя не сіпяшаліся выходзіць з салі, дзе перажылі некалькі лепшых хвілінай свайго жыцця і дзе вытварыліся бадзёры і прыязныя катрэй.

● У дэпартамантах Норд і Па-дэ-Калэ беларусы расцеяны невялічкімі групамі, але для ўшанаваныя 36-ых угодкаў абвешчаныне незалежнасці Беларусі, хто толькі мог, сіпяшаўся 28. III. у Рубэ. Туды так-же прыехаў з Бэльгіі а. Францішак Чарняўскі і адправіў Службу Божую за Беларусь, а папалудні таго дня адбылася акадэмія, на праграму якое злажыліся: малітва «Магутны Божа». рэфэрат на тэму дня, прамова а. Чарняўскага і нацыянальны гымн.

Гадавы сход АБРФ ў філії Норд

Карыстаючы з нагоды з'езду беларусаў у Рубэ 28. III. мяйсцовая філія Аб'еднаныя Беларускіх Работнікаў у Францыі адбыла свой гадавы сход. Пасыля справаздачы ўправы і намечаныя пляну працы на йдучы год выбрана новую ўправу ў такім складзе: старшыня — Я. Раманоўскі, сакратар — Ул. Каштэлян, скарбнік — Б. Прытыцкі.

Абразкі з жыцьця

АД ЗУХВАЛЬСТВА ДА РОСПАЧЫ

Адзін малады чалавек, сын багатых бацькоў, не алмаўляў сабе нічога, задавальняючы ўсе свае пажаданыні. На галасы асьцярогі ён не зьвяртаў ніякае ўвагі. Калі аднойчы яму гаварылі, каб апамятаўся і падумаў аб сваёй души, дык адказаў з усьмешкаю: «Я здаюся на съвятога, які ёсьць усемагутны, і ён неяк аба мне падбае». Тады яго спыталі: «Хто-ж гэта той съвяты?» Малады чалавек съмяючыся адказаў: «Божая міласэрнасць». Так пражыў ён некалькі гадоў, аж аднаго дня раптам паважна захварэў. Ягоны стан хутка пагоршваўся і прыяцялі паслалі па съвтара, а сам хворы адчуваючы хуткі канец пачаў рабіць рахунак сумленія. Але калі ён толькі паважна глянуў у сваё сумленіне, перад вачымі сталі ўсе ягоныя злочыны і бясчынствы. З жахам закрычаў хворы: «Што за страшэнны рэгістар грахоў; яму і канца няма». Страшэннае прыгнобленыне і неімаверны жах апанавалі яго і пакуль усьпець прысьці съвтар, хворы памёр з азнакамі роспачы.

ДЗЕ КАНЧАЕЦЦА ЛЮДЗКАЯ МУДРАСЦЬ

Барон фон Котвіц вялікі прыяцель белых аднойчы адведаў у Бэрліне агульнаведамага філёзафа Фіхтэ (1762-1814). Філёзаф спачатку глядзеў на Котвіца згары. У часе гутаркі яны закрнулі пытаныне малітвы і тады Фіхтэ заўважыў суха: «Дзіця моліцца, а мужчына хоча». На гэта адказаў Котвіц: «Прафесар, я мушу пракарміць шэсць сот дзяцей і часта ня ведаю, дзе ўзяць для іх хлеба. Тады ў мяне астаенца толькі адзін сродак: малітва да майго нябеснага Айца і ён мне заўсёды памагае». Фіхтэ маўчай некалькі хвілін і па ягоных шчоках скапіліся дзве буйныя сълязіны. Апанаваўшы сябе, ён сказаў: «Любы барон, так далёка мая фалязофія не сягае». Перад сваею съмерцю Фіхтэ прызначыў старога барона Котвіца на апякуна для свайго сына.

Паводле а. Коха

У АБАРОНЕ НАЙБОЛЬШАГА СКАРБУ

У часе свае маладосьці сув. Бэрнард падчас аднае прагулкі са сваімі сябрамі мусіў начаваць у адным замку. Гаспадыня замку, ачараўная ягонаю маладняцкаю сувежасцю, пастанавіла яго зьвесці і ноччу ўварвалася ў ягоны пакой. Бэрнард як бачыш апанаваў сябе і, усьведаміўшы палажэньне, пачаў голасна кричыць: «Злодзей, злодзей!» Замкавыя слугі хутка прыбеглі да пакою Бэрнарда, але ўжо нікога нідзе не знайшлі, бо гаспадыня мігам уцякла ў свой пакой. Назаўтра сябры жартавалі з Бэрнарда, што ён зладеяў прысьніў. На

гэта Бэрнард адказаў паважна: «Пакіньце жартаваць, бо злодзей сапраўды быў у май пакоі, але ён шукаў не маіх грошаў, толькі мае чэсыці».

Паводле К. Голь «Маладосьць вялікіх людзей».

ГІСТОРЫЯ ПАЎТАРАЕЦЦА.

У 1923 г. калі сама разрасталася ў Савецкім Саюзе так званая «Жывая царква», адбылася зборка жывацаркоўнікаў у вёсцы Чыстоветка Харкаўскае губ. на чале з жывацаркоўным съвтаром у справе «чысткі съвятых».

— Ці Сергія Раданежскага астаўляеце ў съвятых? — пытаўся працеднік зборкі.

— Выкінуць вон. Багаслаўляў цароў на крывавыя бойні! — закрычалі «вернікі».

— А Іосіфа Белгародзкага як?

— Вон, памешчык, сын палкоўніка!

Уканцы зборка вынесла рэзалюцыю: «Выкінуць з ліку съвятых усіх так званых праваднікоў буржуазнага паходжанья». («Последнія Новости» 14 фев. 1923 г.).

Няды́на між беларусаў выявіліся прадаўжальнікі «чысткі съвятых». Што-ж гісторыя паўтараеца.

ВЫМОЎНЫ ПАДАРУНАК.

У часе няды́нае хваробы папы Пія XII турбаваліся ягонымі станам здароўя ня толькі каталікі, але і шматлікі іншаверцы. Між іншым у tym часе рабін з Кліўлянду (ЗША) Рудольф Розэнталь выслаў у Ватыкан тэлеграму з жаданнем хуткага выздараўлення папы і пры гэтым далучыў чэк ад свайго прыяцеля Гэнрыха Палячка на 93 доляры. Гэтая сума мела азначаць пашану да 78 гадоў жыцця і 15 гадоў пантыфікату сучаснага Свяцейшага Айца.

Два гады таму той рабін быў у Рыме на аўдыенцыі ў Свяцейшага Айца і аўдыенцыя зрабіла на рабіна незацёртае ўражэннне.

ПАШАНА ІМПЭРАТАРА ДА БАГАРОДЗІЦЫ

Бізантыйскі імпэратор Мануіл Комнэн (1143-1180) вяртаўся аднойчы ў Канстантынопаль з пераможнае вайны ў Малой Азіі. У сталіцы рыхтавалі яму троумфальнае спатканыне. Троумфальны воз, прызначаны для імпэратора, аж зіхатеў ад серабра, золата і дарагіх каменініяў. Але імпэратор на сеў на гэты всё; ён паставіў туды ікону Божае Маці і ўпрыгожыў яе вялікім напісам: «Неадольнай Хаўрусьніцы і непераможнай Правадырцы імпэратораў!» І толькі за гэтым троумфальным возам Багародзіцы ехаў скромна імпэратор на белым кані.

З Ъ М Е С Т

а. Леў — Вялікодны настрой	1
а. Тарасевіч — Ісус Хрыстос	2
а. Л. Гарошка — Ікона-абраз	3
а. Л. Гарошка — Цудатворныя іконы Божае Маці на Беларусі	4
А. Н. — Грэцкая калегія ў Рыме і Беларусы (Заканчэньне)	7
А. Жменя — Адважны крок	8
а. Ч. Сіповіч — Сакавіковыя ўрачыстасці ў Лёндане	10
На рэлігійнай ніве	11
Беларуская хроніка	13
Абраазкі з жыцьця	**